Ն. 4770 — 1881 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 20 ՍԱԼԸ — 22 ԻՆՃԻ ԱՅՆԷ — Ս.ԼՍՖՐԱՆԿԱ ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1 ՍԱԼԸ — Ն. 4770

ԳԻՆԸ ԹԵՐԹԻ

Իթանպոլ իչին սենելիկ մէճիա 10
Ալթը այ՝ " 5
Իւչ " " 3

Թաշրալար իչին մէճիտիյէ 10
Ալթը այ՝ " 5
Բոլթա իւճրէթի պիզէ այիա տիր։

ԻԼԱՆԼԱՐ

Իրինճի տէֆա իչին սաթըրը 3 ղ.
Վքինճի " " " 2 ղ.
Պէշինճի " " " 1 ղ.

30 ՓԱՐԱ.

Մասնցոտանի Էֆքեար

ՄԻԱՆԱՏԻՍ ԷՐՃԻԵԱՍ

Իլան սըրասընա գօնուլմասան իլան-նաք ու իխթարամըն սաթըրը 5 ղ.
Մէքթուպլար Կ. Օ. Փանոսեան խանէ եազըլըր
Իսթանպոլտա, Գալաթասա Բէնիշէնպիհ-պազարընտա Իրեք խանընտա Ն. 41։

30 ՓԱՐԱ.

ՏԱՐԵԼՈՒՆ ԹՎԻ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

1297 ԹԸՇՐԻՆԻ ԷՎՎԷԼ 2։ — 1881 ԶԻԼՀԻՃՃԷ 9

ԹԷԼԷԳՐԱՖ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Վիէննա, 29 հոկտ.

Ավսթրիա մէհրիսի ուսումիսինին քիւշտը մինասիպէթի իլէ, իմբէրաթոր հարդէթլէրի Թարաֆընտան իրատ օլունան նութդա, Էվրօբա սէվդիթլէրինին հարէքեաթը իթթիֆագքեարանէլէրի սահէսինտէ, Պէրլին ահտնամէսի հէման քեամիլէն իճրա օլունմուշ վէ էմնիյէթ ասայիշ թէէքիտ վէ թէշտիտ գըլընմըշ օլտուղունու պէեան իթթիֆագէն սօնրա, Պօսնա վէ Հէրսէք գրթարընճա իսթիհսալ օլունան թէրագդրեաթը մատիյէ վէ մանէվիյէ իլէ ասայիշի ամմէտէն պահս իլէմիշ տիր։

Սաթինա, 30 հոկտ.

Մ. Սաթին Ագօյտի, պազը Եունան պանքէրլէրինին, վէ Բարիսին Գօնթուար տիսգօնթը էն վէ Մ. Գամենոտուն, վէ Պանգ տը Գօնսթանթինօբլը մուավէնէթի իլէ 40 միլիօն ֆրանգ սէրմայէ իլէ, Լոյտ Էլէնիք նամ վաբօր շիրքէթի գումբանեսը գաթիէն թէէսիս իլէմիշ տիր։

Տուլիէն, 31 հոկտ.

Տիւնքի կիւն Մայիո գօնթէլիկինտէն պուլունան կեամֆիրատ, բոլոս իւզէրինէ հիւճում օլունտուղունտան, պունլար տա սիլահ չէքմիշլէր, վէ իքի Թարաֆտան, խայլիճէ ատամ կարալանմըշ տըր։

(Լէվանդ Հէրալտ տախտա Բէլէկրաֆլըր)

Վիէննա, 29 հոկտ.

Իթալիա գրալը Հիւմպէրթ վէ գրալիցա Մարկրիթ հազրաթը, բէնճէնմիհ կիւնիւ պուրատա մուավսրլէթ իտէրէք, ֆէվգէլատէ պիր սուրէթլի խթիդպալ օլունմուշլար տըր։

Ավսթրիա իմբէրաթօրու իլէ գրալը միւշարիլէյին միւլագաթը, բէք թէվճիհքեարանէ պիր սուրէթտէ վուգու պուլտու։

Տիւնքի կիւն Իթալիա բէյիսի վիքէլսը Մ. Տէբրէթիս վէ խարիճիէէ նազրը Մ. Մաչինի գօնթ Գալայի վէ պարոն Վօլքսթէյն իլէ միւլագաթ էթմիշլէր տիր։

Արմանիա մէճլիսի ուսումիսի իչին վուգու պուլան ինթիխապաթ, բրէնս Պիզմարգըն մաղլուպիէթինի ինթահ իտէճէք պիր սուրէթի իմա իտիւոր։

Պէրլինտէ Թերագդը Թարաֆտարընը զալիպ տիրլէր։

Իրլանտա Թիմուր եօլ խաթթը իւզէրինտէ, տօգուզ լիպրա տինամիթ պարութու հավի, պիր սանտըգ պուլունմուշ տուր։

ՄԻԹԷՆԷՎԻՅԷ

Տիւնքի կիւն մաղլեէ գօսիսօնը միւխթէլիֆի ադտը իճթիմա իտիպ, սէօրթ պուչուդ սահթ գատար միւզաքէրէտէ պուլունմուշտուր։

Ավսթրիա վէ Իթալեա վէ Իսբանիա սէֆիրլէրի իլէ, Բումանիա մուսլահաթկիւզարը, տիւնքի կիւն Պապը Ալիեէ կէլէրէք, խարիճիէէ նազրը տէվլէթլու բաշա հազրէթլէրի իլէ միւլագաթ էթմիշլէր տիր։

Գու կիւն Պապը Ալիեէ, աղուստու մահիէսի իթա օլունաճաղը բիվաեէթի քէսպի թէհագգուգ էթմիշ տիր։

Բիզէլի Մաթաֆա, պիրի օն սէքիզ վէ տիկէրի օն պէշ եաշընտա, իքի նէֆէր քէրիմէսինի ճարիեէ տէյէրէք, արապ հաճի Սալիհ նամ քիմէնէեէ տահբաք, մուախխարէն օնուն եէտինտէն գաչըրմըշ օլտուղու, տիւն մահքէմէի ճէզասինէ էճրա գըլընան մուհաքէմէտէ թէպէյիւն էթմիշ օլմաղէ, մէրգում Մաթաֆանընն պէշ լիրա ճէզասը նագտի տէյդի իլէ, պիր սէնէ հապսընա հիւքմ օլունմուշ տուր։

Գուրպան պայրամընընն, բէնճէնմպէ կիւնիւ օլաճաղը թէհագգուգ էթմիշ տիր։

Մուսուլ վալիսի սապգը Ապտիւլ Նաֆի էֆֆենտի հազրէթլէրի, կէչէն կիւն մէմլէքի օլան Ատանատան Տէրբալիէեէ կէլմիշտիր։

Բիատէ տայիրէսինին պիրինճի շիւպէ միւտիրի միրալայ Մաթաֆա Ռէֆիգ բաշանընն իւհտէսինէ միրիւլվալըգ բիւթպէի ռէֆիաաը թէվճիհ վէ իհսան պույրուլմուշ տուր։

Ալէմ տագը օրմանլարը էյինտէ վէ էթրաֆընտա թէօրթմիշ օլտուղու թարաֆընդա իսպար օլունան, օն պէշ օն ալթը լաղ վէ չէրքէզ վէ թիւրքմէն միրէքքէպ պիր էշղբա չէթէսի հադգընտա հիւքիւմէթի սէնիրէեէնին նազարը տիդդաթընը ճէլպ էյլէրիղ։

Քէնտիլէրի իլէ մուարէֆէմիզ օլուսը, օրալարա ավա կիթմիշ օլան պիր չօգ զէվաթ, պունլարա թէսատիֆ էյլէմիշլէր իսէ տէ, եանլարընա եազլաշարմամըշլար տըր։

Պէյզոզ դայմոպամիրը թարաֆընտան սէվզ օլունան ժանտարմալար սըդ սըդ օ եօլ իւզէրինտէ տօլաշմադտա օրտուգլարը խապէր վիրիլիեօր։

(Իսթանպուլ)

Ֆար տիւ Պոսֆորտա կէօրիւլմիւշ տիւր։

Բուսիա թաղմինաթը իլէ մէթալիպը սարէսինին թէովիեէսինի միւզաքէրէ էյլէմէք իւզրէ թէշքիլ օլունան գօմիսիօն, կէչէն կիւն Պապը Ալիտէ իճթիմա էյլէմիշ տիր։

Մէղրիւր գօմիսիոնտան, տէվլէթի Ալիեէ մուրախխասլարը խարիճիեէ նազրը Ասիմ բաշա վէ Թուրայի Տէվլէթ բէյսի Սերվէր բաշա հազրաթը, վէ Բուսիա մուրախխասլարը միւսիւ Նօվիգօֆ վէ միւսիւ Թուրնէր իտի։ Ասիմ բաշա հազրէթլէրի, Էսրայի (Եէսիրլէր) Օսմանիէ մէսարիֆի միւսթէսնա օրմաղ շարթը իլէ, Բուսիա մէթալիպինին, ասկարը թահվիլաթ մանթուգի տէրճէսինտէ թէնզիլ օլունմասընը թալէպ էյլէմիշ տիր։

Բուսիա մուրախխասլարը, պու խուսուսատա չէտիտէն իթթիրազտէ պուլունմայլէ պէրապէր, էսասէն թէբլիֆի մէզքիւրը բէտտ իթմէյիպ, տիկէր էսաս վէ գարշըլըգ իլէ, Պապը Ալինին արզուսի վէչհ իլէ պիր թէովիյէյի ճէտիտէեէ մուվաֆագաթ կէսթէրմիշլէր տիր։

Թէէմինաթ մէսէլէսինէ կէլինճէ, տէվլէթի Ալիեէ մուրախխասլարը, վարիտաթը տէվլէթտէն թաայեին օլունաճաղընը, վէ ֆագաթ հէնուզ ճանիպը Պապը Ալիտէն թախսիս գըլբնմասըղընը պէեան էյլէմիշտիր։

Գօմիսիօն, պու վէչհ իլէ խիթամ պուլուպ, ալընան մալիմաթը մէղսուզէեէ կէօրէ միւսիւ Նօվիգօֆ, Բուսիա մէթալիպինին տախի, մէսէլէի մալիեէ իլէ պէրապէր թէսվիեէ օլունմասընը թալէպ էյլէմիշ տիր։

Պինաէն ալէյհ, մալիեէ գօմիսիօնունուն բազար իրթէսի կիւնքի իճթիմատի թէէխիր օլունմուշ տուր։

Ֆէնա հալտէ զէտէլէնմիշ օլտուղու հալտէ, Տէրիսաատէթ լիմանընա գատար մուվասլէթ իթմիշ օլան Բալմիրա նամ վաբօր, հուսմուլէսինին պիր մքգատարընը իխրաճ իթթիքտէն, վէ թամիրատ կէօրտիւքտէն սօնրա տիւնքի կիւն Տէրիսաատէթտէն հարէքէթ էյլէմիշ տիր։

Լօրա Կրանվիլին, Անատօլուտա էհալիի միւսլիմէ վէ գայրը միւսլիմէնին իսլահը ահվալինէ տայիր, եէնիտէն Էվրօբա տէվլէթլէրինին տիդդաթլարընը ճէլպ իթթիկի Ֆար տիւ Պոսֆորտա մուհարրէր տիր։

Օթուզ ոէքիզ սէնէտէն պէրու զարպխանէի ամիրէտէ խթիխտամ օլունան միւսիւ Ճէլմա Բօպէրթօն, եարընի չարշէմպիհ կիւնի Ճաքօնիաեա ադիմէթ խտէճէկինտէն, Տէրիսաատէթտէ պուլունան Ինկիլիզ միւթէպէրանը թարաֆընտան, կէչէն ճիւմաա իրթէսի կիւնիւ, քէնտիսինէ, Գիւպ Գօմէրսիալտա պիր զիափէթ վիրիմիշ օլտուղու զաղէթալար բիվաեաթընտան տըր։

Հագգընտա սույի զանն օլունմասը իւզէրինէ, Դալէեի Սուլթանիեէտ խահիթը թէվգիֆէ այընմըշ օլան Վօլգան նամ Ալման վաբօրու, կէչէն բազար կիւնիւ սապահլայընը, Սիրբէեա վաբօրու հիւմաեունը իլէ պէրապէր Տէրսաատէթ լիմանընա պիլ վիտուլ, Պէշիկթաշ էօնիւնտէ թիմուր աթմըշ տըր։

Գալէեի Սուլթանիեէ մուխպիրի. միզ թարաֆընտան պու մատտէ հագգընտա, պէր վէճհի աթի եազըլմըշ տըր։

Վալգօն վաբօրու հումուլէսինին իխրաճընա, պօղազ մուհաֆըզընընն իտարէսի թահիթընտա օլարադ, չարշէմպիհ կիւնիւ սապահլայընը պէտ վէ միւպաշէրէթ օլունմուշ։ Վէ Վատաֆ բաշա հազրէթլէրի իլէ եավէրանը հարպը Շէհրիեարիտէն պիրինի համիլ օլան Սիրբէեա վաբօրունուն կէլմէսի իւզէրինէ, իխրաճը հումուլէ խուսուսու կէրի պըրագըլմըշ տըր։

Ալմանիա տէվլէթինին Գալէյիսուլթանիյէ գօնսօլօսու, միւզաքէրէտէն սօնրա վաբօրուն գաբուտանընընն իչինտէ պուլունան տինամիթի Շիրաեէ չըգարմըշ օլտուղու հագգընտա իթթիկի եէմինին պատուլինէ գարար վիրիմիշ տիր։

Պինաէն ալէյհ, Վօլգանընն Սիրբէեա վաբօրունուն թահթը մուհաֆազասընտա օլարադ, Իսթանպոլա կիթմէսինէ միւսաատէ օլունմուշտուր։ Ասաֆ բաշա կէլտիկի անտէ, հուզուրը հազրէթի բատիշահիեէ արզը մալիմաթ իչին, Եզլտըզ սէրաեը հիւմաեունունա կիթմիշտիր։

(Լէվանդ Հէրալտ)

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՄԱՍԻՍԻՆ ԲԻՒԹԱԽԼԸՂԸ

Գօրգ արքզ քի, պու կիւնլէրտէ, Մասիսին պաշընա պիր պէյա կէլէճէք տիր, եանի, մենծ աղալարընն խըշմ ու ղազապընա ուղրաեաճադ արը, չինքի, պիսիւք պիր խէթատա պուլունմուշ տուր, պիսիւք պիր հագդըՇՐԱԳ վէ պիսիւք պիր քիւֆր ու հագարէթ իթմիշ տիր, չէօյլէ քի, նիհայէթ օթուզ սէնէ սօնրա, տօղրուլուղու, գօրդմագընընն իդրար իտէրէք, ճիւմաա իրթէսի կիւնիւ նիւսխէսինտէ, Գրաֆէր Ատամ իմզալը պէնտինտէ, միլլէթիմիզ զէնկինլէրի ումումիսինին, ահվալը սահիհէսինէ տայիր օլան պիր ուզուն ճիւմլէյի տէրճէ ճէսարէթ իթմիշ տիր։

Մէգքիւր ճիւմլէ, նօգթասը նօգթասընա պիր սահիհլիք օլուպ, վէ Գրասէր Ատամ իմզասընա վէ Մասիսէ, սէրպէսիյէեէթ թարաֆտարը օլան ալիմ վէ քեամիլ զաթլարընտա, պիր շերէֆ ու իֆթիխար սաեըլտաճաղընտան, այնէն տէրճ իթմէքլիկի, էհէմմիյեէթտէն ատտ իթմիշիզ տիր։

Մեր ժողովուրդն, աւաղ, — այլ զարգացման համար՝ պէտք է խոստովանիլ՝ ոչ ոք իրօք կ'աշխատի, — մեր ժողովուրդն ազգին բարձրաստիճան եկեղեցականներէն զատ ոչ ոք կը ճանաչէ, և հետեւաբար կը յարգէ, և հիացման ու երախտագիտական ցոյցերով կը շրջապատէ։ Իսկ Ազնուապետութիւնն Հայոց մէջ ոնտան մ'է դրեթէ. բուն Ազնուականք առ մեզ այնքան հազուագիւտ են այսօր որքան միապետականք հազուագիւտ են Ամերիկայի մէջ։ Հարուստներ՝ կամ Աւետարանին բառով՝ մեծատուններ բաւական ունինք, և հետզհետէ կ'ունենանք. բայց որովհետեւ այդ հարուստներն ազնուականներն ոչ արեան մէջ ունին և ոչ մտքին վրայ, ոչ սրտին մէջ ոչ արտաքին յարաբերութեանց մէջ, այդ պատճառաւ կ'ուզեն որ ազնուական կոչումն ու քարոզուն տանեաց վրայ. չեն հաճիր պատասխանել նամակի մ'այր հասցէին վրայ գրուած է Մեծապատիւ Տէր. կ'ուզէին Վեհափայլ Տէր կոչուիլ նոքա՝ որք իրենց տգիտութեամբ, իրենց անկրթութեամբ, իրենց ագահութեամբ, իրենց ազգատեցութեամբ և իրենց տան ոսկեղօծ կահաւորութեամբն ևեթ կը փայլին։ Երբ լռեն, խարդախութեան ու շահադիտութեան նրբութեանց վրայ կը մտածեն. իսկ երբ խօսին մեր մեծատունք, իրենց խօսքին բառերէն երեք հայհոյութիւն են, երկուքն անձնագովութիւն, մին ալ շաղկապ մ'է՝ որ պիտի կապէ նախորդ խօսքն առաւել հայհոյալից և արհամարհալից խօսքի մը հետ . . . ։ Եւ ամբողջ խօսքին մէջ հազիւ հայերէն բառ մը կայ, իսկ հայկական ոգի բնաւ չը կայ։ Թուրքերէն բառեր, և օտար ոգի ահա՛։ Նոյն բանն իրենց զաւակաց համար ալ. միայն թէ՝ փոխան Թուրքերէնի՝ Ֆրանսերէն բառերով և յաւէտ օտար ոգւով խառնն են իրենց պայազատաց խօսակցութիւնք. — զի հարուստն Եւրոպա կ'ուղարկէ զաւակն, որպէս զի դա լաւ ստակ շահել անդ ուսանի՝ Եւրոպայի էօթէլներուն ու խաղամոլներուն հետ . . . ։ Ստակ շահել ամեն օրինաւոր և ապօրինաւոր միջոցներով. ստակ դիզել բիւրաւորներով ու միլիոնաւորներով. ահա մեր Ազնուականաց միակ կոչումն ու գործն։ — Ս. Պատրիարք Հայրն՝ անցեալ օր Յունաց Պատրիարքական փոխանորդին խօսելով՝ ըսած է. «Ազգին մէջ երկու դասակարգ կայ. մին՝ երիտասարդութիւնն, որ ազգասէր է և կը ցանկայ դարման տանիլ ազգային վիրաց, այլ դժբախտաբար նիւթական մեծ միջոցներէ զուրկ է. միւսն, ազգին բարձրագոյն դասն, որ նիւթական միջոցներ ունի, այլ ազգային պաշտօններէ և ծառայութիւններէ կը քաշուի։»

Արդ ներում ինձ որ՝ Լաֆոնդէնին նման որ իրերն իրենց անուամբ իսկ կը կոչէր, ես ալ ընդհանրապէս մեր հարուստներն իրենց բուն անուամբ հարուստ կամ ոչ-հարուստ կոչեմ. իսկ ազնուական կոչեմ բուն ազնուականներն, — գորս, աւաղ, Դիոգինեսի լապտերով սակայն կը փնտռեմ մայրաքաղաքիս Հայոց ինքնակոչ բարձրագոյն դասին մէջ . . . ։

ՓՈՒՆՋՈՒՆ ՊԻՐ ԻԽԹԱՐԸ

Պիր վագքթան պէրու, Սրբազան Պատրիարք Հայր հազրէթլէրինին ադշամ սապահ բէշինտէն այրըլմադ իսթէմէէէն, վէ կիւեա մուշարիլէյհ Հայրէթլէրինին, հէրքէստէն ղիեատ սէվիպ վէ հէր ամէլ ու հարէքէթինի թահսին, վէ հաթթա, հէր նէվի մուամէլէեէ թահրիք վէ թէշվիք խոնէլէրին պէլէ, քէնտիլէրի իչին պիր մէնֆաաթը զաթիյեէ չըգար իմիա վէ իթիդաքնտա պուլունտուղլարը խէեալաթը պօշա չըգտըղընը կէօրսիւքտէ, նամէրսիլ իսէրէք պիրէր պիրէր պիր Թարաֆա չէքիլտիքլէրի, վէ պունլարըն իչէրինտէ, Փափազեան էֆֆենտինին պիր բիշրէվ մագամընտա պուլունտուղու մալիւմ տիւր։

Ճիւմաա իրթէսի կիւնքի Փունջունա, կէչէն բէնճէնմիհ կիւնքի Ընդհ. Ժողով հագգընտա տէրճ իտիլէն պիր պէնտին սօն ճիւմէսի, պիզատ ալէսսէվիյէ զուհուրա կէլմէքտէ օլան ազգասէրլիկին, վէ միլլէթճէ մէէմուրիյէթլէր արզուսինտէ կէզիլմէքլիկին, մահզա մէնֆաաթը զաթիյեէտէն օլմասընը թաստիգ իթմէքտէ պուլունտուղունտան, անքն տախի այնէն տէրճինի էհէմմիյեէթտէն ատտ իտէրիզ։

Եւ որովհետեւ մեք կը ջանամք անաչառ ու անկողմնակալ գանուիլ, պէտք է միանգամայն անաչառաբար դիտեմք թէ Փափազեան էֆֆենտիի հարցապնդման գրոյն ոճն բոլորովին անպատշաճ ու գրգռիչ է, թէ փորձուած է որ Փափազեան էֆֆենտի գովութեամբ ու գոհութեամբ կը խօսի այս կամ այն Պատրիարքին և վարչութեան վրայ, երբ զինքը պաշտօնի կը կոչէ։ Արդէն յայտնի է, թէ Տ. Ներսէս Ս. Պատրիարքին առաջին գովողն էր, երբ Եւրոպայէն դարձաւ, և երբ խորհրդարանական ըսուած յանձնախմբին անդամ էր. իսկ այնուհետեւ սկսաւ չարաչար դատափետել զՆորին Սրբազնութիւնը և ցարդ այսպէս կը շարունակէ։ Ահա այս պատճառաւ է, որ անկեղծ ոգւոյ արդիւնք չեն համարուիր իւր հարցումնք ու առաջարկութիւնք, և Ս. Պատրիարքք՝ ըստ որում կը քսի, և ըստ որում քաջահմուտ է Փափազեանի ոգւոյն, չկրնար լրջաբար արտասանել իր խօսքերն։ Մեր բարեկամին՝ Փափազեան էֆֆենտիի խորհուրդ կուտամք այս առթիւ եւս, որ իւր բազմամեայ ծառայութիւններն հերիք համարելով՝ ազգասիրութեան ասպարէզը այլոց թողուքիչ մ'ալ, և ինքն հանգիստ առնու։ Փափազեան էֆֆենտի լսած է անշուշտ, թէ շատերն կը մեղադրեն զինքը՝ իմացած ըլլալով որ մօտերս Ս. Պատրիարքին դացեր, և Լուրլան մարդոյն մէջ իրեն համար պաշտօն ուզեր է, և Լուրլան համար ալ ուզեր է առաջել լափազանցութեամբ Լուրլան Սրբազնութեան դէմ. Կրնայինք ընդարձակօրէն գրել մեր այս դիտողութիւններն, բայց զանց կ'ընեմք, յուսալով որ վերջ կը տրուի այսպիսի դարձուածոց՝ գթալով մեր ազգին ողորմելի վիճակին վրայ։

ԻՌՐԱՄԻՑԵԷ
1881· Հոկտ. 20, սալբ՝
Ն՝. 4770

ՄԱՐՍԻԼԵԱՏԱՆ ՄԷԹՈՒՊ

—

ԷՕԼԻԻԼԷՐԻՄԻԶ

Վ Է

ՄԷՋԱՐԼԸԳԼԱՐԸՄԸԶ

Ե՛ու սէրնամէ, վէ պունուն իւ-զէրինէ սէյլէեէճէքլէրիմիզ շէյլէ-րին պիւեիւք դբսմը, Մանզուսէի-էֆքեար գարիլէրի էյին, իլք տէ-ֆա իշիտիլէճէք շէյլէր տէյիլ տիր-լէր, պու մէսէլէ իւզէրինէ տէ — Թարիգի Թէգատուիմ վէ մէտէ-նիեէթտէ Թէրադէզմըզ իշին էշէտ-տի լիւզումումուզ օլան իսլահաթը սայիրէ կիպի— պունտան պիր գաշ սէնէլէր եվվէլ Մանզուսէտէ նիշէ պէնալէր եաղըլմըշ, վէ պու ճի-հէթլէրտէն, միլլէթիմիզին նամու-սունա կէլմէքտէ օլան բէք պիւ-եիւք պիր աեբպէն օրթատան գալ-տըրըլմասը իշին, պիտտէֆաթ նա-սիհաթլար օգունմուշ իսէ տէ, քէ-մալի Թէէսսիւֆ իլէ պէեան իսէ-րիզ քի, ո գատար նէսայիհտէն սոնրա, մէսէլէ երինէ էսկի հալինտէ գալմըշ, վէ էսկէ եաղշըշդսըզ ա-տէթլէրէ տէվամ օլունմագտա պու-լունուլմուշ տուր, իշթէ պունուն իշին տիր քի, պու պիւեիւք գու-սուրուն էսկի հալինտէ օլտուղունու պիլտիկիմիզտէն, պիզիմ տէյիլ, տահա պիզտէն սոնրա նիշէլէրին տէ եաղտըգլարընը սէմէրէսիզ գալաճագլարընա բէք իյի իսքաթ օլմուշօլտուղումուզ հալտէ, մէ յէուս օլմաեըզ, պու մէսէլէյի էլէ ալը-եօրուզ, շիւնքի, պիզ իսքաթ օլ-մուշուզ տուր քի, պիր միլլէթտէ եիւզլերճէ սէնէլերտէն պերու քէօ-քլենմիշ պու կիպի ատէթ վէ գու-սուրլար, էհալիտէն սագլանմա-եբպ, հեր կիւն քէնտուեէ իրաեէ օլունարագ, վէ պունլարընը նէ գա-տար աեբպ շէյլեր օլտուղունու ան-լատարագ, եավաշ եավաշ Թէպ-տիլ վէ իսլահ օլունապիլիրլեր։

Էօլիւլերտէն վէ մէզարլըգլարտան պահա իթմէկէ պաշլատըղմըզդա էն եվվէլ նազարը տիգգաթ վէ Թէէսսիւֆիմիզի ճէլպ իտէն շէյ, պիր էօլիւմ վուգուինտէ, վէ պիր էօլիւ զինէթի իճրասը էանասընտա, էօլիւ էվվինին քէսպ իյլէտիկի հալ տիր քի, պու խուսուստա ատէթա եապանիլէր հալինտէ պուլունմագ-տաեըզ։ Տօղմուշ օլան պիր մախ-լուգ իշին էօլմէք տէ պիր պօրճ վէ պիր վազիֆէի մուԹլագ խտուկին-տէն, պէօյլէ էօլմէեէ մուԹլագ սուրէթտէ պօրճլու օլան պիր մախ-լուգուն Թէրքի տաղտաղի տիւն-եա իթտիկինտէ, հիչպէքլէմէտիկի-միզ պիր շէյ վուգու պուլմուշ տուր կիպի շաշա գալմամըզ վէ վէլվէլէլեր չէգարմամըզ, հագըգաթէն բէք ճահիլ օլտուղումուզու կէօսթէրիր։ Ղունտան մնատա, Թուրքիամըզտա էօյլէ զանն օլունմուշ տուր քի, պիր էօլիւնիւն արգասընտան նէ գատար պաղըրը վէ հայգըրը իսէ, ո գատար օնու սէվտիկիմիզի անլաթ-մըզ օլուրուզ տէյու, պու իսէ բէք եանլըշ վէ հագըգաթի հալէ տա-պան տապանա զրատ տըր։ Աղլա-մագ վէ պաղըրմագ, եանի հիսսի-եաթըմըզը խարիճտէն պէլլի իթ-մէք, օնլարը տիշարը տէօքիպ չա-փուգ Թէսէլլի օլմագ իսթէմէք, վէ պինապէրին վէֆաթ իթմիշ օլանը չափուգ ունուԹմաղա զայրէթ իթ-մէք տիմէք տիր, Ֆրանսըզլարընը մէշհուր պիր մէսէլի վարտը քի «Լէ Կրանդ դուլեր Ն.Ը Ֆ- Բ.Ը» եանի «պիւեիւք ֆէլաքէթլէր ին-սանը աղլամաեա պըրագմազլար» տէրլէր, պու մէսէլ բէք տօղրու տուր, զիրա, ինսան քէտէր վէ ֆէլաքէթ վագԹինտէ, նէ գա-տար աղ Թէլաշա տիւշեր վէ նէ գա-տար Թէֆէքքիւրլիւ տուրուր իսէ ո գատար ադբաը օլտուղունու, վէ քէնտինէ Թէէսսիր իտէն քէտէրին գալպինտէ ո գատար պագը վէ տա-եիմ օլաճաղընը կէօսթէրիր։ Զա-թէն տիգգաթ օլունուրսա, բէք է-յի անլաշըլըր քի, պիզտէ էօլիւեիւ չօգ աղլամագ վէ չաբուգ ունուԹ-մագ ատէթի վարտը, մէսէլա, պիր էօլիւ սահիպի իլք կիւնլէրի հայգըրա հայգըրա աղլաեարագ իզհարը Թէ-էսսիւֆ իթտիկի, վէ պաղէն տախի ճէնապը Հագգա գարշը նիչէ իշի-տիլմէտիք Թէշէքքիլեր վէ հաթթա քիւֆր ու կիւնահլարտա պուլուն-տուղու հալտէ, պիր գաշ հաֆթա սոնրա պիր ահ շէքէրէք, վէ պիր գաշ այ սոնրա, այտա մայիստէ պիր, էօլմիշ օլանըն զիքրի կէշտիքտէ իսմինին էվվէլինէ պիր «բահմէթլիք» Թապիրլինի իլավէ իտէրէք, վէ էկէր զէնկին իսէ, էօլիւնիւն զիքրինի է-պէտի գըլմագտան զիեատէ, քէնտի շանընը արԹըրմագ նիյէթի իլէ, իւզերինէ պիր Թաշ տիքերէք, իգ-Թիֆա իտէր։ մէտէնի միլլէթլերտէ իսէ, պիր վալիտէ վէ պիր բէտեր, վէ պիր գարտաշ, վէ պիր տուլ գա-տըն, եախօտ էրքէք, վէ հաթթա պիր մուհիպպ վէ պիր տօսթ պիլէ, քէնտինէ սէվկիւլիւ օլան ճիկէրբա-ըէսինի, իլա նիհաեէ ունուԹմաեբպ, հաֆթատա, օն պէշ կիւնտէ, եա-խօտ այտա պիր, օնուն մէզարընա զիեարէթ իթմէք, վէ էնվայի չիչէք-լեր վէ պու միսիլլու հէտիեէլեր կէօ-Թիւրմէկի քէնտինէ պիր պօրճ ատտ իտեր, նասըլ քի հագըգաթէն տէ էյլէ օլմալը տըր, չիւնքի, ինսան էօմրիւնիւն նէթիճէսի էօլիւմ ի-տուկինտէն, պունուն պիզիմ իշին տէ մուԹլագ օլտուղունու պիլմէմիզ, վէ էօմրիւմիզու օնա կէօրէ կէչիր-մէմիզ, էսնայի էօմրիւմիզտէ վու-գու պուլաճագ աֆալ, վէ ԹուԹա-ճաղըմըզ աԹվար իւզերինէ պիւ-եիւք վէ բէք կիւզել պիր Թէէս-սիրի մուճիպ օլապիլիր։

Էօլիւ եվվէրիմիզին հալի նէ գա-տար մէտէնի պիր միլլէթ եաղըշ-մազ իսէ, էօլիւ զինէթլէրիմիզ տէ ո գատար կուսԹօսուզ, ինԹիզամ-սըզ, վէ մանԹըգա մուղաեիր պիր Թարղտա իճրա օլունմագտա տըր-լար։ պիր էօլիւ զինէթի էօլմիշ օ-լան զաԹը ըուհու իշին պիր տուա, վէ կիւնահլարը իշին պիր ավֆ Թէ-մէնիսի տիմէք օլտուղու կիպի, հաեաթտա պուլունան վէ մէզբիւր զինէթի կէօրէնլէր իշին տախի, պիւեիւք պիր տէրս վէ Թէէսսիրլի պիր էօրնէք տիր, պունուն իշին էօ-լիւ զինէթլէրիտէ օգունան տուա-լար վէ կիեինիլէն ըուհանի էլպիսէ-լէր, էօյլէ պիզտէ օլտուղու կիպի կէլիշի կիւզել մագամըզ, լէզզէթ-սիզ պաղըրարագ, վէ ըէնկարէնկ ալ եէչիլ չուռչարլար վէ չապիկլեր կիեինէրէք տէեիլ, իլա հեր հալտէ եաս ու մաԹէմ սէտալարը իլէ, վէ էլպիսէլէր ատախ, եինէ հալէ մու-Թապըգ, եանի սիեահ վէ պէեազ-տան իպարէթ օլմալը տըրլար։ Պիզ-տէ էհալի տէ պէօյլէ պիր զինէթ տէ հաղըր պուլունտուգտա, ատէ-Թա տիւեիւնէ կիտեր կիպի գօնու-շարագ, վէ էօլմիշ օլանա տէյիլ, մագտա, վէ մէմուրլիյնի տինիյէնդ պու։ վէ պունա միւմասիլ տիկէ նիչէ հալլերի, էհալիմիզի կիւնտէ կիւնէ տին ու մէզհէպտէն սօղրա-մագտա տըր։

Մէզարլըգլարըմըզա նազլի քէ-լամ օլունտուգտա, պու խուսուս-տա տախի զաեէթ Թէէսսիւֆպախ-պիր հալտէ պուլունտուղումուզու կէօրիւրիւզ։ Միլէրի միԹէգա-տիմէ եանի էվրօբալըլար վէ Ամէ-րիգալըլար մէզարլըգլարը քիչիմ-տէն զիեատէ մուգատտէս սաեբպ էթրաֆլարընը տուվարլար իլէ մու-հաֆազա, վէ իշլերինի նիչէ աղամ-լար վէ չիչէքլեր ու չիմէնլիքլեր իլ Թէզլեն իթմէքտէ, վէ տէեիլ քէ-բէք, աԹ վէ ինէք կիպի հայվա-նաթ, հաԹթա ուֆաղ չօճուգլարը պիլէ եանլարընտա քեամիլ պիր ա-տտամ պուլունմասըզը հալտէ, օրա-լարա կիրմէլէրինի ճաեիզ կէօրմէ-մէքտէ օլտուղլարը հալտէ, պիզտէ մէզարլըգլար՝ եանի բէտեր ու մա-տեր, վէ գարտաշ ու հէմշիրէմիզի-օլ մուգատտես քէմիքլէրինին հըզ-օլունտուղլարը մահէլլեր, նիչէ ին-սանլար վէ հայվանլար Թարաքի-տան չըղնանտըգտան, վէ չէօբլիւ-լեր հալինի քէսպ իյլէտիքտէն մա-տա, պէքճիսիզ վէ Թէնհա օլտուղ-լարը հասէպկիլէ, նիչէ ֆիիլաթը զայ-ըը մէշրուա վէ ըէգալէթլերէ տախ-մագտարը ատտա օլունմագտա տըր-լար։ . . ,

Ե՛ու հալլեր հէմ բէք եագընտան կէօզէ վուրմագտա, վէ հէմտէ խս-լահլարըտա միւմքինի իճրա չէյլեր օլտուղլարընտան, ինսանլիքէթ, մէղ-հէպ վէ միլլեթ նամարընա օլ-լագ, կէրէք Ամէնապատիս Սրբա-զան Պատրիարք Հայր հազրէթլե-րինին, վէ կէրէք է հալիմիզին նազ-ըը տիգգաթլարընը տավէթ, վէ պուլարըն պիր ան էվվէլ տէֆի իշին հիմմէթլերինի խԹիրհամ իտերիզ։

—

ՄԷԾՀՈՒՐ ԳԻՐ ԳԱՀՎԷԽԱՆԻ

1882 սէնէսի իշին նէշր օլունմուշ օլան Ալմանա Լիւնաթիգ նամ բուգ-նամէտէ, Բարիզին Գաֆէ Տը Լա Բէժանս նամ գազինօսու հագգընա զարաեիպ նէվինտէն օլան շու աԹի-տէքի Թաֆսիլաթ կէօրիւմիւշիւր։

Բարիստէ պուլունան գազինօպ-ըըն էն մէշհուր վէ էն գատիմլի-

---

(79)

ԹՈՒՃՏԱՆ ԳԸԶԼԱՐ

ըէք միւհր ու տամղա ալԹընա ա-լընմագլըգ մէէմուրիյէԹինի, մու-վագգաթ սուրէԹտէ տէրիւհտէ վէ իճրա իթմէքլիք, խըսըմըզդ իգԹի-զասընճա վազիֆէմտէն պուլունմուշ տուր։

—Հէր նէ հալ իսէ, — տէտի նօԹէր (*), — տիմէք տիր քի, տէ-վամ իթմէքտէ օլան պիր պիւյիւք նիղամընըզլըզդն մէննինէ, Թամ վագ-Թինտէ եէԹիշիպ կէլմէքլիկիմ Ալ-լահտան օլմուշ տուր, վէ տիմէք տիր քի, էֆէնտի, պու խուսուս-տա իղհարը մէՀունիյէԹ էյլէմէ-լիսինիզ։

—Շիւբհէսիզ, էֆէնտիմ, օլ պապտէ քէնտիմի, զիեատէսիյլէ պաԹԹիեար ատտ իտերիմ . . ։

—Իմտի, ըէճա իտերիմ զաԹը-նըզա, խապեր վիրմէքլիկէ հիմմէԹ իԹսէնիզտէ, մատմաղէլ Պէրնիէ իլէ վալիտէլերի կէլսէլեր, զիրա, մէրգումէլերէ իղհարը հիւրմէԹ վէ ուպուտիյէէԹ իթմէքլիկի, աշուրի մէրԹէպէ արզու էյլէմէքտէյիմ. . ։

Մարսիալ հէր նէ գատար քէն-տույի զապԹ իթմէքլիկէ չալըշմագ-տա իտի իսէ տէ, պու ճիւմլէ իլէ տախի, Թէքմիլ վիճուտի տիԹրէ-մէքտէ իտի։

—Էֆէնտի, տիմէք տիր քի, հէ-նուզ զաԹընըզ, նօէմինին վէֆա-Թընտան պիիսապէր պուլունմագտա օլմալըսընըզ . . . — տէտի Մարսի-ալ բէբէլէյերէք։

—Ա՛հ, մէրգումէ տախի վէֆա՞Թ մը էյլէմիշ տիր, — տէյի պաղըրտը մէրգում քէմալի քէտէր իւզրէ .— Վա՛հ զէվալը գատընճըղազ, վա՛հ. —պէսպէլլի, շուհու կիպի սէվմէք-տէ օլտուղու Պէրնիէնին աճըսընա տաեանա՛մամըշ տըր։

Մէրգումէ ճիւզիճէ սիւքիԹ իԹ-տիքտէն սոնրա, Թէքրարէն քէլա-մէ աղազ պիրլէ,

—Լաքին, էլպէԹԹէ քէրիմէլէ-րի պէրհաեաթ տըրլար եա, պարի օնլարը կէօրէյիմ, տէտի։

Թամ պու տագըգտտա, տիշար-տան սաղըր պիր կիւրիւլտու սէսի իշիտիլտի։

Մարսիալ սանտալիյէսինտէն դալ-գալագ բէնճէրէեէ տօղրու գօշ-տուգտա, պիր սիւրիւ սիեահլարընն, տայիրէյէ տօպրու կէլտիքլէրինի կէօրտու։

Պունլարընն էօնլէրինտէ, Ժան Բը-նօ իլէ տոգԹօր Ժօյլէն վէ Ժիւբի-Թէր պուլունմագտա իտի։

Պունլար, Բօպէնսօնտան, էօլ-միշ տիւր տէյի զանն իԹտիքլէրի նօԹէրին կէլտիկինի իշիԹտիքլէրին-տէ, իշճէ պիւյիւք պիր ֆէսատ տէօնէպիլէճէկի իհԹիմալինի տիւ-շունտիւքլէրինտէն, գօշուպ կէլ-մէքտէ իտիլեր։

—Հէր իւմիտ պօշտ չըգըպ պիԹ-տի։ —տէյի տիւշիւնտիւ Մարսիալ, վէ եիւքսէք սէս իլէ, — մատմաս-ղէլ Պէրնիէլերի կիտիպ քէնտիմ չաղըրաեըմ . . . — պէօյլէ պիր ի-յի միւժտէյի պիղզաթ քէնտիմ վիր-մէք իԹԹերիմ . . . տէտի։

Պատէհու, Մէրքիւցցա կիպի, մէրգում տախի, ալէԹԹաճիլ սա-վուշու վիրտի։

Սիժիսմոն օտատա չօգ վագբԹ եալընըզ գալմատը։

Օտանըն դաբուսու չիտտէԹ իւզ-ըէ աչըլտը։

Ժան Բընօ, Ժօյլէն վէ ԺիւբիԹէր իչերի կիրտիլեր։

Պունլարընն արգալարընտան սի-եահլար պիր պիրինի սըգըշտըրա-գագ պիրիքմէքտէ իտիլեր։

—Ա՛, տոգԹօր, սի՞զիսինիզ, — տէյի սիւալ իԹտի նօԹէր, — նէ՞ տիր օ, նէ՞ վարտը աիշարտա։

—Ալլահ աշգընա օլսուն, էֆէն-տի, եվվէլա պէնտէնիզդ շունու խա-պէր վիրմէքլիկէ հիմմէԹ իտինիզ . . . — տէյի պաղըրտը Ժօյլէն. — պիզիմ, վէլիինիյմէԹիմիզ էֆէնտի-միզ պուլունան միւԹեվէֆա Բիշար պէրնիէ պիր վասիյէԹնամէ պը-ըագմէշ մէտրը, եօգսա պըրա՞գ-մամըշմը տըր։

—ԵվվէԹ, տոգԹօր էֆէնտի, պը-ըագմէշ տըր։

—Մէրհումէ նօէմի իլէ քէնտի գըզլարընը հիւրը գըլմէշ մը տըր, եօգսա տէյի՞լ մի տիր։

—ԵվվէԹ, տոգԹօր էֆէնտի, հէվսինիտէ հիւրը գըլմէշ տըր . . ։

Ժօյլէն սէվինճինտէն էլինի կէօք-սինէ վուրտու։

—Կէրչի, օլ ատի՞լ Ալլահ, քէն-տի ատալէԹինի, կէրչի իճրայէ ի-նայէԹ իլլէտի, — տէտի մէրգում, —լաքին, չի՛ չարէ քի, էֆէնտի, բէք կիճ եէԹիշտինիզ . . ։

—Կի՛ճ մի եէԹիշտիմ, — տէտի Սիժիսմոն, նի՞չին կիճ եէԹիշմիշ օ-լուեօրում . . . ։

—Զիւնքի, տէյիլ եալընըզ նօէ-մի, իլա Բիշար Պէրնիէ, գատի օ-լարագ էճէլ բէնչէսինէ Թէտիմ ի-տիլմիշ տիր։ Դարմէն իլէ Մարի, վալիտէլերի կիպի, գըրպաճլար ալ-Թընտա, ալ գանլարա պօեանմըշ-լար տըր, վէ Գօրա խէ . . . ։

Ժօյլէն լագըրտըսընը պեԹիրէ-մէտի . . . ։

Զիւնքի, մէրգումուն իսմինի վիր-մէքտէ օլտուղու Գօրա, ըէնկի մօս-մօր քէսիլմիշ օլուպ, վէ էլլերի իսէ ալ գանլարա պէլէնմիշ պուլունտու-ղու հալտէ, օտա գաբուսունտան էյչերի կիրտի։

Զիրա, Բօպէնսօն, պէրապէրին-տէ պէշ ալԹը նէֆեր ալարագ, կի-տիպ օտա գաբուսունու գըրմըշ, վէ մէրգումէյի մահպուսիյէԹտէն գուրԹարմըշ իտի։

—Գօրա՞ մը, ա՛ Գօրա, տէտի մէրգումէ տէհշէԹֆերմա պիր ուէօյ-լէ յիշ իլէ, — եվվէԹ, Գօրա պուն-տան սոնրա, պաշգա հիչ պիր շէյ իչին եաշամաեբպ, անճագ վէ ան-ճագ ախպը ինԹիգամ իչին եաշա-եահագ տըր . . . ։

Պատէհու մէրգումէ, Սիժիսմոն Լըրօանը գօլլարընա ատԹլարագ, ըշգըրա ըշգըրա աղլամաեա պաշ-լատը։

—Օլ խային ատէմ, օլ ալչագ, օլ մէլուն նէ՞րէտտէ տիր, — տէյի պաղըրտը Ժան Բընօ. —չիմտի ա-բանըլմալը, պուլունմալը, վէ Թու-Թուլուպ պուրատա կէԹիրիլմէլի տիր . . . ։

Պու էմրինիզ, խըտմէԹ-ճիլէրտէն պիրի, հէմմանտէմ սի-եահլար օրԹասընտան եարըպ պիր եօլ աչարագ, օտատան իլէրու տօղրու կէլտի, վէ,

—Պու էմրինիզ Մարսիա՞լ իչին մի տիր, տէյի սիւալ իԹտի։

—ԵվվէԹ։

—Իյի՛ էմմա, մէրգում Մէր-քիւցցա իլէ պէրապէր, պլինէք աԹ-լարընտան էն զիեատէ գօշուճու օ-լան ատԹլարա պլինէրէք, չիմտի կիԹ-տիլեր . . . ։

—Էօյլէ իսէ, չաբուգ պիզ տա-խի տէԹլարա պինմէլիյիզ. — տէտի մէրգում, վէ մէմուրլիյնի տինիյէնդ պու։ վէ պունա միւմասիլ տիկէ նիչէ հալլերի, էհալիմիզի կիւնտէ կիւնէ տին ու մէզհէպտէն սօղրա-մագտա տըր։

Մէզարլըգլարըմըզա նազլի քէ-լամ օլունտուգտա, պու խուսուս-տա տախի զաեէթ Թէէսսիւֆպախ-պիր հալտէ պուլունտուղումուզու կէօրիւրիւզ։ Միլէրի միԹէգա-տիմէ եանի էվրօբալըլար վէ Ամէ-րիգալըլար մէզարլըգլարը քիչիմ-տէն զիեատէ մուգատտէս սաեբպ էթրաֆլարընը տուվարլար իլէ մու-հաֆազա, վէ իշլերինի նիչէ աղամ-լար վէ չիչէքլեր ու չիմէնլիքլեր իլ Թէզլեն իթմէքտէ, վէ տէեիլ քէ-բէք, աԹ վէ ինէք կիպի հայվա-նաթ, հաԹթա ուֆաղ չօճուգլարը պիլէ եանլարընտա քեամիլ պիր ա-տտամ պուլունմասըզը հալտէ, օրա-լարա կիրմէլէրինի ճաեիզ կէօրմէ-մէքտէ օլտուղլարը հալտէ, պիզտէ մէզարլըգլար՝ եանի բէտեր ու մա-տեր, վէ գարտաշ ու հէմշիրէմիզի-օլ մուգատտես քէմիքլէրինին հըզ-օլունտուղլարը մահէլլեր, նիչէ ին-սանլար վէ հայվանլար Թարաքի-տան չըղնանտըգտան, վէ չէօբլիւ-լեր հալինի քէսպ իյլէտիքտէն մա-տա, պէքճիսիզ վէ Թէնհա օլտուղ-լարը հասէպկիլէ, նիչէ ֆիիլաթը զայ-ըը մէշրուա վէ ըէգալէթլերէ տախ-մագտարը ատտա օլունմագտա տըր-լար։ . . ,

Ե՛ու հալլեր հէմ բէք եագընտան կէօզէ վուրմագտա, վէ հէմտէ խս-լահլարըտա միւմքինի իճրա չէյլեր օլտուղլարընտան, ինսանլիքէթ, մէղ-հէպ վէ միլլեթ նամարընա օլ-լագ, կէրէք Ամէնապատիս Սրբա-զան Պատրիարք Հայր հազրէթլե-րինին, վէ կէրէք է հալիմիզին նազ-ըը տիգգաթլարընը տավէթ, վէ պուլարըն պիր ան էվվէլ տէֆի իշին հիմմէԹլերինի խԹիրհամ իտերիզ։

—

ՄԷԾՀՈՒՐ ԳԻՐ ԳԱՀՎԷԽԱՆԻ

1882 սէնէսի իշին նէշր օլունմուշ օլան Ալմանա Լիւնաթիգ նամ բուգ-նամէտէ, Բարիզին Գաֆէ Տը Լա Բէժանս նամ գազինօսու հագգընա զարաեիպ նէվինտէն օլան շու աԹի-տէքի Թաֆսիլաթ կէօրիւմիւշիւր։

Բարիստէ պուլունան գազինօպ-ըըն էն մէշհուր վէ էն գատիմլի-

(*) Պու նօԹէրլիք ուսուլի հէնուզ պիզ-տէ պուլունմասըզընտան, չու գատար-հըզ մաղիւմաԹ վէրէրիզ քի, պէր նէվէ գասէմ մէէմուրիյէԹի տիմէք տիր։ Եվ-րոպատա, պու պիւյիւք պիր մէէմուրիյ-էէԹ օլտուղունտան, զայէԹլէ միւԹէպէր ատամար նօԹէրլիք իտերէք, հէր քէսին սաղլընընա վէ հէմ վէֆաԹընտա, մալ վէ միւքէ տայիր իշլերինի իճրա իտիպ, վէ էվրագը միւհիմմէլերինի տայիմա գայտ վէ հրՀզ իտերլեր։

բինտէն պիրիտե Դաֆէ տը Լա Բէ-ժանս տըը քի, 1688 սէնէսինտե իլաս տիւ Բալէ Բօայեալ իսմէյլէ թէեսիս օլունմուշ, վէ շիմտի քի իս-մինի անճագ 1718տէ ալմըշ տըը։

Մէղքիւր գաղինօ օ վագըթ, քէնտի աթվարը աշըդանէսիյլէ պիւ-յիւք պիր շէօհրէթ գաղանմըշ, վէ պէօյլեճէ օրաեա պիր չօղ միւշթէ-րի ճէլպ իթմէկէ մուվաֆֆագ օլ-մուշ օլան, Լըդլերդ իսմէյլէ պիր գաբընը թահթը իտարէսինտե պուլունմագտա իտի։

Ծագաթ աղ վագըթ սօնրա, պու գաբընը տէֆ օլունմասը-յլա, Բէ-ժանա գահվէխանէսի քէնտի մա-հիկէթի աշըդանէսինի զայպ իտիպ, աղըր պաշը պիր թագըմ զէվաթը քեամիլէնին պիրլէշտիքլերի պիր մահէլ, վէ պիր սանթրանճ օեու-նու ագատէմեասը հալինի քէպ իթտի։

Ասրը սապագբն քեաֆֆէի զէվա-թը մէշհուրէսի պու գահվէեէ կիթ-միշ տիրլէր։ Լըսատ ըիֆագաթը-տա քէնտի իլէ չալըշան Ֆիւլէլիէ, Օթրօ, Բիրրօն, վէ Ֆրոմաժէ կիպի ալիմլէր պուլունտուղու հալտէ օրա-եա կիտեր իտի։

Մէղքիւր գաղինօնուն էն մէշհուր միւշթերիլերինտէն պիրի տէ Տիտ-րօ օլմուշ տուր քի, Լը Նըվէօ Տը Բամ իսմիյլէ Եաղմըշ օլտուղու պիր քիթապտա, մահէլի մէղքիւր իւղէ-բինէ պաղը Թաֆտիլաթտա պրագ-մըշ տըը։

Ժան Ժագ Ռուսօ, Բէժանս գահ-վէխանէսինտե, իլք տէֆա 1765 տէ պիր Հայ գօսթիւմիյլէ կէօրիւնաիւ։ Ֆէյլէսօֆու մէղքիւրուն կիյինմիշ օլտուղու քիւրքլիւ գալբագ իլէ, Ճարդ Էնթարիսինի կէօրմէք իչին, գաղինօնուն գաբուսունտա օ գա-տտը էհալի թօբլանտը քի, բօլիս, ճեօմանթրն իչէրուեէ տօլմասընը մէնն իթմէք իւղրէ, պիր նօգթա պէքլէթմէկէ մէճպուր օլտու։

Վօլթէր տախի, մէշհուր սանթրանճ օեունճուսու Ֆիլիտօր իլէ արգա-տաչարընը օյնամալարընը սէյր իթմէք իւղրէ, պագէն օրաեա կիտեր իտի։

Իմբէրթօր իքինճի Ժօզէֆ իլէ, թէպտիլ գբեաֆէթի օլտուղու հալ-տէ, Ռուսիանընն Ռօլ նամ իմբէրա-թօրու տախի, մէղքիւր գաղինօեու զիեարէթ իթմիշ տիրլէր։

Պունլարտան մատտա, մէղքիւր գահվէխանէնին միւշթերիլերինտէն պուլունան տիկէր նիչէ զէվաթը մէշ-հուրէ միեանընտա, Բօպէսբիյէր, Ժէնէրալ Պոնաբարթ, Լաֆայեէթ, վէ սաթրանճ օեունունա զաեէթ մէրագլը վէ միւպթէլա օլան Ալֆ-րէտ տը Միւսէ տախի պուլունմագ-տա իտիլէր։

Տ. ՔԷԼԷԿԵԱՆ

ՄԷՀԱՔԻՄ

ԶԱԾ ԵԱՂԸՑԼԱ ՊԻՐ ԻՆԹԻԳԱՄ

Պու տէֆա տախի գաբընը պի-րիսի ըՀ նըշընը վասթայը ինթի-գամ իթթիխաղ իյլէմիշ տիր, ֆա-գաթ պու ճինաեէթին սէրրիչթէսի աշգ ու ալէագա օլմայը-պ, քին ու զարաղ վէ հասէտ, վէյհասը-լ քէօ-թիւլիւք օլմուշ տուր։

Ճինաեէթի իչլէեէն գաբընը էլէն Կիյյէ նամընտա վէ գըրգ եէտի չաղլարընտա վէ սապգ աշը օ-լուպ, էտնա մախլուգաթտան պիրի իտի։

Մէրգումէ Մարսիլեասը օլուպ, վաբօրլարտա աշընըգ իթտիյինտէն, ուզուն միւտտէթ տէնիզ իւզէրին-տէ եօլճուլուգ իթմիշ, վէ եաղըն-լարտա Մարսիլեատա Քաթիս նա-մընտա քէնտիսինտէն կէնճ պիր էրքէք աշճը իլէ մուգարէնէթ բէյ-տա իյլէմիշ իտի։ Ա՛ճապա էլէն պու աշճը իլէ կէօրիշիւր իքէն, ագ-լընտան պիր չէյլէր կէչիրի՛ մի ի-տի . . . պու, իհթիմալտան պայիտ տէյիլ իսէ տէ, անըն կիպի գու-բումուշ, գապընա կիրմիշ պիր տե-րի պիր քէմիքէն իպարէթ, վէ ըէնկի լիմոն կիպի սարարմըշ պու-լունան պիր գաբընն իչին տէ քիմէ եիւրէյինտէն ալէագա իթմեզ տէ-սէք, սէգա տըը։ Ֆագաթ, էյվա՛հ, քէօթիւլիւք, պու նէվի տօղուշտան չիրքին օլան ճանվերլերին գալպին-տէ իսքեան իտէր, վէ օնլարընն հա-սէտի աշգ ու ալէագատան նէչէթ իթմէյիպ, շէյթանլարա մախսուս մէքրուհ պիր հըրտան հասըլ օլուր։

Մէրգումէ, իթթիհամմէսին-տէ օգունտուղունա կէօրէ, դայէթ-լէ թիթիզ վէ տիրլիքսիզ օլուպ, զէվալը Քաթիոնուն պաշընա կէ-թիրմէտիկի միւսիպէթ գալմամըշ վէ անը, քէնտի հիւքմիւ ալթընա ալմաղա չալըշմագտա պուլունմուշ տուր։

Էլէն, պէտ չէհրէլի, եիւզիւնտէ նանքէօրիւք նադշ օլմուշ, վէ կէօգ-լերի քին ու զարաղա պէվիլէնմիշ կէօրիւնիւպ, հագիգաթէն ճինա-եէթին սահիպէսի օլտուղունա շէք-ու շիւպհէ պրոպմայը իտի։

Շիմտի վագայը նագլ իտէլիմ։

Քաթիս հէր նէ գատար էլէնի սէվմէզ իսէտ՝, բարարընը թամա իտէրէք, պիր վագըթ պէրտպէր իմրարը էյամ իթմէքտէ իտի իսէ տէ, էլէնին սանտըղընտա բարանընն թիւքենտիյինի ֆէհմ իտինճէ, իքի չօճուգ սահիպի օլտուղու հալտէ, արթըգ կէչիրտիյի էօմիւրտէն պը-գարագ, էլէնի թէրք իտէրէք, պաշգա պիր մահէլտէ չալըշմագ իւզրէ կիթտի։ Կիթտիյի մահէլ-տէ մէրգումէ, էօժէնի Տուշ նամընտա կէնճ պիր գըզլա ալէագա ի-տուպ, «սէնի ալըրըմ» տէյէ գըզ-ճըղազը գանտըրարագ, մէրգու-մէնին եանընտա եէրլէշտի։

Էլէն, շու հալտէն տէրէճէի նի-հաեէտէ հիտտէթլէնէրէք, մաշու-գու սապգընընն պուլունտուղու մահէլին ատրէսինի խապէր ալըգ-տան սօնրա, ախզը ինթիգամ իթ-մէկէ գարար վիրտի։

Էլէն, ախզը ինթիգամ ֆիքրին-տէ պուլունտուղունու, պիր չօգ քէսանա խապէր վիրմիշ օլտուղուն-տան, շահիտինի մէրգումէյին էլէ-նին տէյիլ եալընըզ Քաթիոտան, իլլա ֆէրէսի (*) պուլունան կէնճ գըզտան տա ախզը ինթիգամ նի-եէթի գավիեէսինտէ պուլունտու-ղունու պէյան իտիյօրլար։

Էլէն, կիտուպ էօժէնի Տուշու պուլտու, վէ թահգիրամիզ պիր սուրէթտէ քէնտիսինին, Քաթիո-նուն զէվճէսի օլտուղունու խապէր վէրտի։ Էօժէնի պունու իչիթաիք-տէ, նէ՛ եաբաճաղընը շաշըրտը վէ քէնտիսինին պունտան պիխապէր օլտուղունու պէյան իթտի. հաթ-թա էլէն վէ էօժէնի աղլատըլար, վէ վէֆատըզ վէ խային Քաթիոյա լանէթլէր օգուտուլար։

Էլէն, Քաթիոնուն կէթիրմիշ օլ-տուղու պագը էշեաեը թալէպ իթ-տիկինտէ, էօժէնի սէրիան անլէրի էլէնէ իեատէ իտուպ, պունտան սօնրա նամուտոու վէ հիւբը զանն իթտիկի ատամընն հէտայասընը տէ-կիլ, քէնտիսինի պիլէ գապուլ իթ-մէյէճէկինի պէյան իյլէտի։

Էօժէնինին շու սաֆլըզընը կէօր-տիւքտէն սօնրա, էլէնին կիտիպ ը՞ՀՆ-ը իշթիրա իտէրէք, Քաթիո-յու վէ անըն դէրիսի էօլտիւրմէք մագսէտինտէ կէզմէսի ճանվերանէ պիր քէօթիւլիւքտէն պաշգա նէ՛յէ աթֆ օլունապիլիր։

Հէր նէ հալ իսէ, էլէն, յունիս 18տէ, Բօրտոնէ սօգաղընտա էօժէ-նինին պուլունտուղու մահէլէ կի-տէր։ Մէրգումէ ճէպինտէ ը՞ՀՆ-ը շիշէսի պուլունտուղու հալտէ էօ-ժէնինին էօնինտէն արգասընտան տօպաշմաղա պաշլար։ Էօժէնինին սապրը թիւքենիպ, «նէ՞ իսթէյօր-սուն պէնտէն, գատը՛ն» տէր։ էլէն պու արատա չիշէյի ճէպինտէն չը-գարտըզը կիպի կէնճ գըզը եիւ-զունէ տօղրու աթարագ, «իչթէ պունու իսթէյօրում» տէր։

Գարիունուսուզ, նէթիճէսինին բէք վէխիմ օլաճաղընը քէչֆ ու թէրք իտէպիլիրլէր։ Մալիում եա՛, ը՞ՀՆ-ը էօյլէ պիր էճզա տըը քի, տօգանտըզը եէրի եագար, խարապ իտէր։ Մէլուն գարը մէղքիւր եա-զը գըզճըղազը կէօզունէ տօղրու սէրբմիշ օլտուղունտան, զէվալը-նը իքի կէօզէրիտե քիւլիյէն կէօրմէզ օլմուշտար տըը։

Շու զիքր իթտիկիմիզ մէնզարէ սօ-գագտա վուգու պուլմագտա օլ-տուղունտան, օրատա պուլունան խալգ պէ հագգընը հըրս ու զաղապ-լա ճանիյէնին իւզէրինէ հիւճիւմ իտէրէք, «Ամա՛ը շու ֆահիշէյի» տէյու պաղրըշտըզը հէնկեամտե, բօլիս եէթիշէրէք, կիւճ պէլա իղ-տիհամընը էլինտէն մէրգումէյի եա-գալայարագ ալըպ կէօթիւրտիւլէր։

Մահքիւմէ, իսթինթագընտա ճի-նայէթինի ինքեար իտէմէյուպ, ան ճագ քէնտիսինի իսլահա չըգար-մագ եօլունտա պիր թագըմ տե-սայիս մէյտանա գօյմուշ տուր։

Հաքիմ. — Էկէր իչչէտիյին ճի-նայէթտէն տօլաեը միւթէէսսիֆ իսէն, թէէսսիֆիւնիւ սէրպէսթանէ պէեան իտէպիլիրսին, ֆագաթ սէ-նին նիյէթին էօժէնիյի տէ Քաթիո իլէ պէրապէր թէլէֆ իթմէք պու-լունտուղու մէյտանտա տըը։ Էօ-ժէնինին Լանընա կիթտիյինտէ, «Քաթիո պէնիմ զէվճի մէրգում տուր» ակմիշսին. Էօժէնի իսէ պուն-տան քիւլլիյէն պիխապէր օլտու-ղունու պէեան իտիւպ, թաթը վէ ըիդգամթամիզ լաղըրտըլար իթմիշ պուլունտուղու հալտէ, նէ՞ իչիւն մէրգումէյէ պու գատտի իթտին։

Միւթթէհիմէ. — Պանա էօժէնի հագարէթ իթտի։

Հաքիմ. — Խա՛յր, պիւթիւն շա-հիտուն մուղայիրինի թատտիգ ի-տիյօրլար. հաթթա սէն պիլէ չօգ-լարընա տէմիշսին քի «մաշուգու-մու զայպ իթտիյիմէ եանամամ, իս-րաֆլա բարալարըմը սարգ իթտի-յինէ եանարըմ» տէեու. պու կիւն իսէ «Քաթիոյու սէվվիյօրուտում» տէեօրսուն։

Միւթթէհիմէ. — Էվվէ՛թ, պէն անը սէվիյօր իտիմ։

Հաքիմ. — Մէն շու լագըրտը-լարը իթմիշսին. «Եիմտի պիր շէ-յիմ գալմամըշ վէ արթըգ կէնճ-լիկիմ կէշմիշ վէ տիւնեատա իւմ-տիմ գալմամըշ օլտուղունտան, տխ-տիմ ինթիգամ իտէճէկիմ։»

Միւթթէհիմէ, պուլունտուղու օ-թէլին օտապաշընը օլան գաբըն-տան պու եօլտա նասիհաթ ալմըշ օլտուղունու պէեան իտէր։

Շու ճինայէթէ գուրպան կիտէն պիչարէ գըզ սիեահլար կիյինմիշ, վէ կէօրիւնիւշէ նէզարէն կիւզէլ վէ տիլպէր պիր կէնճ իտի։ Մէրգումէ պիր խըզմէթճի վասէթասը-յլա շա-հիտլէր սանտալեասընա կէթիրիլիպ, իդատ օլունմուշ վէ կէօզէրինի պիր սիեահ պաղ սէթր իթմէքտէ պու-լունմուշ տուր։ Թապիպի գանու-նի, կէօզէրինին էյի օլամաեաճաղ-ընը պէեան իթմիշ տիր։

Զէվալը գըզճըղազին սէօյլէյէյի-ինսանը հայրէթտէ պրագըր. հա-լիմ հալիմ սէօյլեեօր վէ ասլա հիտ-տէթ կէօսթերմէեօր իտի։

Քաթիոյա կէլինճէ, մէրգում նա-պէտիտ օլմուշ վէ խայրընա արա-նըլմըշ իսէ տէ, պուլմագ պիր քիւլի միւմքին օլամամըշ տըը։

Մուհաքէմէ էնտասընտա աղլա-մաեան ատամ գալմամըշ, եալընըզ էլէնին կէօզէրի գուրու վէ թէհ-տիտամիզ պիր սուրէթտէ պուլուն-մուշ տուր։

Մահքէմէ էլէն Կիյյէյի սէքիզ սէնէ գալէպէնտիյէ հիւքմ էյլէ-

ժան Բընօ, — արգալարընտան դօշ-մուը վէ եէթիշմէյիզ։

Պու հէնկեամտե Դօրանքն ըշդը-ըըզ քէսիլմիշ օլտուղունտան, պիր սուրէթի հիւքմանիտե հարէքէթ իտէրէք,

—Պըրա՞գընըզ գաչընալար . . . —տէյի էմ իյլէտի։

—Գաչընալա՛ր մը. — տէտի Ժան Բընօ իգհարը իսթիղրաղ իտէրէք։

—Էօյլէ օլմասընը իսթէրիմ . . .։

—Իյի էմմա, մէրգում կէրէք հէմշիրէլերինիզին վէ կէրէք սիզին ճէլլաարընըզ օլմուշ տուր . . .։

—Պիլիրիմ էօյլէ օլտուղուն . . .։

—Բէտէրինիզին տախի ճէլլաար՝ օլմուշ տուր . . . պունուն իսպա-թընա, չօգտան պէրի մալիք պու-լունմագտաեըմ . . .։

—Անը տախի պիլիրիմ . . .։

—Վալիտէնիզիտե մէրգում էօլ-տիրմիշ տիր . . .։

—Նէ՛, վալիտէմի՞ մի . . . —տէտի մէրգումէ բէբէլէյէրէք վէ թէք-բարէն կէօզ եաշլարը տէօքմէկէ պաշլաեարագ. —Ա՛ճապա եանլը՞շ մը սնլատրմ, ա՛ճապա եանլը՞շ մը իչիթտիմ. նէ՞ սէօյլէեօրսունուզ, մէկէրչի վալիտէ՞մ տէ մի վէֆատ իթմիշ տիր։

—Էվվէթ, քէնտի եարալարընտան միւթէէսսիր օլարագ, օ տա-խի վէֆատ իյլէտի . . .։

Դօրա պու մալիւմաթը միւէյլիմէ իւզէրինէ իգհարը թէհավիւր ի-տէրէք պաղըրտը,

—Եա՛, վալիտէ՛մ տէ էօմիւշ տիւր էօյլէ՞ մի. —տէտի մէրգումէ. —տիմէք տիր քի, մէրգում գան-ը գաթիլ ատատ, բէտէրիմ կի-պի, վալիտէմին տախի գանլըը՞ օլմուշ տուր։

—Տիմէք տիր քի, մէրգում գա-թիլին արգասընտան գօշուշմագլը-գ իգթիզա իտէր, էօյլէ տէյի՞լ մի։

—Խա՛յր, ասլա . . . պըրագընըզ վարսըն գաչը՞ն . . .։

—Բէք իյի էմմա, ախզը ինթի-գամ լաղըմ տըը . . .։

—Իչթէ պէնտէ անը՞ տիւշիւն-մէքտէյիմ, — տէտի Դօրա, Ժան Բընօնուն քէլամընը գաթ իտէրէք. —Պուրատա, պիր սուրէթի քեա-միլէտե ախզը ինթիգամ իթմէքլիք օլամաղ, չիւնքի, եալընըզ քէնտու-սինէ ճէղայի սէգասընը չէքտիր-մէքլէ, վէ վուրուպ էօլտիւրմէք-լէ, լաղըմ կէլէն ինթիգամ ալըն-մըշ օլամա՛զ, —մէրգումուն հէյպէ-թամիզ օլ պօրճլարընը թէմամը իլէ էտա իթմիշ օլմագ իչին, գանտան վէ էօլիւմտէն զիեատե չէյլէ՛ր լա-ղըմ տըը։

Դօրա եիւզիւնիւ նօթէրէ տօղրու չէվիրտի, վէ չիտտէթլի պիր սէօյլէ-յիշ իլէ մերգումէ,

—Բէտէրիմիզ պիզի էսիրլիքտէն ազատ իտէրէք, հիւրը գըլմըշ տըը, էօյլէ տէյի՞լ մի, տէյի սիւաչ իյ-լէտի.

—Էվվէթ, մատմազէլ, հէմ ա-զատ, վէ հէմտե զէնկին գըլմըշ տըը սիզի . . . —Բէտէրինիզ պիր վասիյէթնամէ պըրագմըշ տըը, վէ մէղքիւր վասիյէթնամէնին հիւ-միւնճէ, քեաֆֆէյի մալ ու միլ-քինէ վէ էշեայի սայիրէ վէ նու-գուտու քեամիլէսինէ սիզ միւթէ-սարրըֆ օլաճագսընըզ . . . :

—Իմտի մատտամ քի հէմ սէրվէ-թէ վէ հէմտե հուրրիյէթէ մալիք օլաճաղըզ, չիմտի պու տագըգա-տա, ճէնապը Հագգընն հուզու-ըունտա եէմին իտէրիմ քի, կէրէք մէղքիւր սէրվէթի վէ կէրէք մէղ-քիւր սէրպէսիյէթի, մահզա մէղ-քիւր մագսէտե, եանի ախզը սարա (ինթիգամ) սարֆ ու իսրաֆ իտե-ճէկիմ տիր. — Աղլատրմ, կէօզ եաշլարը տէօքտիմ . . . եալվար-տրմ, ըէճալար իթտիմ. . . քեաֆ-ֆէյի կէօզ եաշլարըմ պօչ՝ կիթ-տիլէր . . . — պունլարտանտա դա-թինազար, պէն չիմտի նէ պիր կէնճ եանի պաքիրէ գըզըմ, վէ նէտե պիր գաբը, իլլա թէքմիլ վիճու-տիմ ախզը ինթիգամ մագսէտինէ մէնսուպ ու մանթուֆ պուլունմագ-տա՛ տըը։

Դօրա իւզէրինէ, պու քէլամ-լարը թէլաֆֆուզ իյլէտիկի վա-գըթտա, էօյլէ պիր տէհշէթլու հալ ու էսէր պուլունմագտա իտի քի, ատէթա ատատ իւրքիւնթիւ կէլ-մէքտէ իտի։

Էթրաֆընտա պուլունանլարընն քեաֆֆէսի տախի, մէրգումէնին պու լաղըրտըլարընը իչիտիպ վէ եիւզէրինէ պագտըգլարընտա, թիւլլերի թիքէն թիքէն քէսիլէ-ըէք, պիւթիւն վիճուտլարըյլա տիթրէմէկէ պաշլատըլար։

—Թէսկինի հիտտէթ իլէ, ըա-հաթը գալպ իւզրէ օլունուզ, մատ-մազէլ, ըէճա իտէրիմ . . . —տէ-տի Սիժիսմոն Լըրօա եավաշճաճըգ սէօյլեեէրէք։

—Բէք իյի, տօսթում, բէք ի-յի, էօյլէ եաբաճաղըմ, վէ եալը-ընըզ հիտտէթիմի թէսկին իթտիրմէ-յիպ, իլլա քէսպի ղայրէթ վէ հէ-սարէ՛թ տախի իտէճէկիմ. — տէ-յի ճէվապ վիրտի կէնճ գըզ։ — Տօղթօր, — տէտի մէրգումէ իլա-վէյի մէգալ իտէրէք, վէ Ժօսլէնէ խիթապէն սէօյլեեէրէք, — հէմ-շիրէլերի՞մ նէրէտե տիրլէր։

—Խասթախանէտե տիրլէր, մատ-մազէլ.

—Օնլարճա տախի պիր թէհլիքէ պուլունմագտա՞ մը տըը։

—Նիւքիւրլէ՛ր օլսուն Ալլահա, խա՛յր, վէ հաթթա, քէսպի իֆա-գաթ իթմէք իւզրէ պուլունմագտա տըրլար . . .։

—Կէօթիւրիւնիւզ պէնի օրա-եա . . . զիրա, մէրգումէլերի կէօր-մէք վէ գուճագլամագ իսթէրիմ... —պատէհու կէօթիւրիւնիւզ պէնի վալիտէմին մէզարընա . . .։

Մէղքիւր օտաեա թօբլանմըշ օ-լան պիր թագըմ խալգ, սօնրա-տան կէլմիշ օլան Տօլօրէզ տախի իչէրինտե օլտուղու հալտէ, օտա-տան չըգարագ, էվվէլա խասթա-խանէեէ, վէ պատէհու տախի, Նօէմինին եաթմագտա օլտուղու գապրիսթանա կիթտիլէր։

Մարսիալ իլէ Մէրքիւցցա իսէ, Բօրթօ-Բիգօեա տօղրու, զաթէն խայլիճէ եօլ ալմըշ իտիլէր։

Մէրքիւցցա գօշուպ աթբրատա, էն այէալարընտան իքի աթ տօ-նաթարրըպ հաղբրլաթարմագտա իքէն, Մարսիալ տախի, իչկիւզար-լըգ իտէրէք, եաղրխանէսինտէն կէչմիշ, չիֆթէ քիլիսի գաատեը աչմըշ, վէ ճէպլէրինէ, ալապիլտի-կի գատտար լիրա վէ պանգնօթլար գալտրրպ տօլտուրմուշ իտի։

Գէօյլէ միւքէմմէլ պիր սուրէթտէ ճէպլէրի բարա տօլու օլտուղու հալ-տէ, Մարսիալ կիտիպ Մէրքիւց-ցաեը պուլմուշ իտի։

—Էֆէնտի, պուրաեա կէլիշլ-նիզտէն անլաշըլմագտա տըը քի, իչէրտե իչլեր ֆէնա պիր սուրէթ քէսպ իթմիշ օլմալը տըրլար, էօյլէ տէյի՞լ մի, — տէտի Մէրքիւցցա եավաշճաճըգ սէօյլեեէրէք։

—Էվվէթ, էվվէթ, հէմտե իչլեր օ գատտար ֆէնա պիր հալտէ տիր-լեր քի, հէման պիր տագըգա էվ-վէլ գաչըպ դուրթուլմագլըգտան պաշգա հիչ պիր չարէ եօգ տուր։ —Էմրի պասիրէթ իգթիզասընճա, չարուգ եօլա տիւշմէլի, վէ քէքտե սըգը սիւրէրէք իլէրու տիւշմէլիյիզ, եօգսա, ֆիրարըմըզը ֆարգընա վարտըգլարը անտէ արգամըզտան

միշ տիր։ Պունտան պաշդա, 5000 ֆրանգ ճէզայը նագտիյէ վէ 600 ֆրանգ տա մաղրումէնէ թէէսիէեէ մոհքիւմ կելընմիշ տըր։

Ֆագաթ թալէսիզ էօժէնի շու հիւքմտէն նէ՞ գաղանապիլէճէք տիր։ Էկէր էլէն բարալը օրա, պէլքի պու ճինայէթէ սալիք օլմազ ըսը։ Բարասը օլմասըդը հալտէ, քիւրէքտէ բարա՞ մը գաղանաճագ տըր։ Հագիգաթ, շու զիհան հիչ պիր վէճհ իլէ թամիր դասպուլ իթմէզ, վէ չիրքէթի պէշերիյեէտ պիր սէֆիլ տահա իլավէ իտէր պիր ղիեանը ազիմ տիր։ Ռ.

ԱԶԴ

Պատիւ ունիմք ծանուցանել թէ Գատըգիւղի, Իսկիւտարի, Եէնի-գաբսի և Պէշիկթաշի մէջ Միացեալ ընկերութեանց Օժանդակ Մասնախումբեր կազմուած են հետեւեալ կերպով, համաձայն Կեդրոնական ժողովէն վաւերացեալ թաղային կանոնագրին.

Գատըգիւղի Մասնախումբ.

Մեծ. Տեարք

Յակոբ Սէլվաճեան Ատենապետ
Զգօն Նազարեան Ատենադպիր
Ալիքսանդր Մէլիքեան Դանձապետ
Գրիգոր Զաքարեան
Կարապետ Դափամաճեան
Միհրան Շիրինեան
Յովհաննէս Կիւլպէնկեան
Յովհաննէս Խուրտաճեան
Տիգրան Բարղամեան

Իսկիւտարի Մասնախումբ.

Մեծ. Տեարք

Ռուբէն Զիլինկիրեան Ատենապետ
Խոսրով Սարուխանեան Ատենադպիր
Խաչիկ Ֆրանկիւլօֆ Դանձապետ
Աւետիս Գոռան
Թորոս Աղնաւորեան
Մինաս Պալեան
Յակոբ Քէչհեաեան
Յովսէփ Թօփուզեան
Սարգիս Եաղչիպէկեան

Եէնի-գափուի Մասնախումբ.

Մեծ. Տեարք

Միհրան Յովհան. Ատենապետ
Միհրդատ Նորատունկ. Ատենադպիր
Միհրան Դայսէրլեան Դանձապետ
Արմենակ Փափազեան
Գրիգոր Արապեան
Խաչիկ Մուրատեան
Մանուէլ Պէշիրեան
Մարկոս Թէլեան
Միքայէլ Կիւլլապեան

Պէշիկթաշի Մասնախումբ.

Մեծ. Տեարք

Կարապետ Իւթիւճ. Ա. Ատենապետ
Միհրան Զօպանեան Բ. Ատենապետ
Նշան Փափազեան Ա. Ատենադպիր
Տիգրան Եաղբճեան Բ. Ատենադպիր
Մանուէլ Ալալէմճեան Դանձապետ
Եդուարդ Իւթիւճեան
Մաքսուտ Հիւսուսվէրտեան
Մկրտիչ Ամճէմեան

Յոյն Պատ. Մասնախումբերն արդէն գործի ձեռնարկած բլլալով, կը հրաւիրեմք յիշեալ թաղերու ազգայիններն մասնակցիլ բացուած բաժանորդագրութեան, և մեր հայրենեաց մտաւոր և բարոյական զարգացման նկատմամբ իրենց տածած համակրութեան նոր ապացոյց մը տալ։

Այս առթիւ շնորհակալութեամբ կը ծանուցանեմք նաև թէ Իսկիւտարի Պատ. Մասնախումբը, Սեպտ. 13 և 14 ի օրերը Ս. Խաչ եկեղեցւոյն մէջ գանձանակ զետեղելով արդիւնք գոյացուցած է 620 դահեկան արծաթ։

Ի դիմաց Միացեալ ընկ.
Տնօրէն Ժողովոյ

Ատենադպիր Ատենապետ
Արշակունի Յովհաննէս Մ. Զէրաղ

Կ. Պոլիս 17/29 հոկտ. 1881
13 Կէօչէ Օղլու-խան, Ղալաթիա

ԻԼԱՆԱԹ

ՇԻՓԱ ԻԼԹ ՅԱՀԱՐՏԱ

WILHELM'S

ՎԻԼՀԷԼՄ

ԱՌԷՒԷՐԷՎԷ ԱՌԷՒԷՄԱՌԷ

ԳԱՆԸ ԹԷՄԻԶԼԷՑԻՃԻ ԶԱՑ

ՖՐԱՆՑ ՎԻԼՀԷԼՄԻՆ
ԹԷՐԹԻՊԻ
Նոյն Քէրշէնոյ Էճզաճը պուշը

Մէղքիւր Զայ, Նիքրիս իսկէթինէ, օյնագ եէրլէրի սըզըլարընա, չօճուգլարըն տիզլէրճէ վէ աեագլարճա զայիֆլիքլէրինէ, էսկի սանճըլարա, տայիմա թէշէնիշ իթմէքտէ օլան եարալարա, գըզըլ, գըզամրդ, վէ չիչէք նէվինտէն օլան, վէ ֆամիլեատան ալընմըշ պուլունան խասթալըգլարա, վէ եիւզտէ վէ վիճուտտա հասըլ օլան սիվիլճէք, չիպան, վէ թէմրէյի նէվինտէն օլան իլէթլէրէ, ֆրէնկիյէ տայիր մարազլարա, վէ գարաճիյէր հասթալըգլարընա, մահասըլա, սարբըլըդա, վէ տայիմի օլան էթ, վէ սինիր, վէ օյնագ, վէ քէմիք իլէթլէրինէ, վէ միտե ֆէսատլարընա, վէ իտրարա տայիր իլէթլէրէ, վէ պէլ կէվշէլիկինէ, գատընճա վէ երքէքճէ զայիֆլիքլէրէ, պօղազ իւֆիւնէթինէ, վէ էմրազը սայիրէյէ գարշը խաթիմա օլունուր բէք շիֆատար պիր մուալիճէ օլուպ, շահանը թիրպար շէհատէթնամէէր իլէտե թաստիգ գըլընմըշ տըր քի, արզու իտէն զաթլարա, մէղքիւր շէհատէթնամէէրտէն մէճճանէն վիրիլիր։

Մէղքիւր Զայտան, հէր բաքէթտե սէքիզէր քեաղըտ պուլունմագտա օլուպ, վէ բաքէթի գըյմէթի իսկ 2½ ֆրանգ տըր։

Մէղքիւր Զայըն թագլիտէրինին անլաշըլմասը իչին իւզրլէրինտե պուլունան, վէ խաթիմալի ճայիզ կէօրիւլէն մէմալիքլէրտէն իթա պույրուլմուշ օլան մարգալարա, տիդգաթ օլունմագընդ իգթիզա իտէր։

Մէղքիւր Զայ, Իսթանպօլտա, Եէնի-ճամի ճատտէսինտե վագը 33 վէ 35 վէ 37 նիմէրօլար իլէ միւրագամ Տէլլա Սիտտա էճզախանէսինտե պուլունմագտա։

ՇԻՓԱ ԵՒԶՏԱ

ՇԻՓԱ ՍՕՆ ՊԱՀԱՐՏԱ

ՏՕԳԹՕՐ ՄԻՀՐԱՆ ԷՖԷՆՏԻ ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

Պէյօղլուտա, Ս. Օհան Ոսկեբերան քիլիսէսի գարշու սըրասընտա, 18 նիմէրօլու խանէսինտե, հէր կիւն սապահտան սաաթ 6եա գատար պուլունաճաղը կիպի, սալը վէ ճիմատա կիւնլէրի տախի սաաթ 4տէն 6եա գատար, մէճճանէն խասթալարը գապուլ իտէճէք տիր. վէ Իսթանպօլտա, Նըշանճրատա, Մուսալլա ճատտէսինտե, 53 նիմէրօլու խանէյի թախսիս իտէրէք, հէր կիւն սաաթ 8տէն ադշամա գատար պուլունաճապ, վէ մահէլլի մէղքիւրտե բէրշէմպիհ վէ բազար իրթէսի կիւնլէրի սաաթ 8տէն 10ա գատար, մէճճանէն քէնտիսինէ կէլէնլէրի գապուլ իտէճէք տիր։

Տօղթօր Զարդարեան էֆէնտի, քէնտույէ միւրաճաաթ իտէն քէյֆսիզլէրի հէր ճիհէթլէ մէճճուն իմմէքլիկէ չալըշաճաղը միսիլլու, Իսթանպօլտա թէրթիպ իլէտիկի խանէտե, քէյֆսիզլէրի բահաթ իմտիրմէք վէ մէճճուն գըմագ նիյէթիյլե, հէր նէվի ֆէտաքեարլըղը իճրա իլէմիշ տիր, վէ ումմարըղ.քի, մէղքիւր սեմմի էհալիսի, զիհատէսիյլէ հօշնուտ վէ միւթէշէքքիր օլաճագ տըր։

Իսթանպօլ քէօբրիւ եանընտա, Վալիտե խանը գարուսու իմմիթասլինտե 4 նիմէրօլու քիթապխանէյի Օսմանիտե, հէր նէվի թարիխ, Օսման, թէսթրօ քիթապլարը, նիզամնամէլէր վէ սայիր հէր լիսանտան, հէր ճինսմէքթէպ քիթապլէրի ֆիրուխթ օլունմագտա օլաուզունտան, թէշրիֆ պույուրան զաթլարը, հէր վէճհլէ մէճճուն գըլընճագլարը պէեան օլունուր։

Մահէլլի մէղպուրատա, պիզիմ Տիւսթուրլար տախի սաթըլըր։

Իչպու Թըշրինի էվվէլկի սէքիզնճի բազար կիւնիւ, վէ Գուրպան պայրամը միւնասիպէթի իլէ բէնչշէնպիհ, վէ ճիմատա, վէ սայիր հաֆթալարտա ճիմատա վէ ճիմատա իրթէսի, վէ բազար կիւնլէրի, Լանկատա, միլլէթ գաղինօսունտա, մէշհուր մուսիգի ճիվանը, քէնտի շիւրէքեասը իլէ, թէրէննիւմ իտէճէքլէրի իլան օլունուր։

Իպսալէ հէվալիսինտե թօփճուլար մէշրէիսինտե թօփճուլար դըշլաղը տօգսան սէքիզ սէկէսի, բուղը խըզրիրինէ գատար ադնամ բէյի օլունմադ. լուզրէ։ Եիկիրմի վրա պէտէլ իլէ թալիպի էօհանէսինտե օլուպ, շէհր հալը բա. մինին եիկիրմի սէքիզնճի կիւնիւ, զարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն. զամմ իլէ իսթիճաբէ թալիպ օլանլարդն եէվմը մէղպուրէ գատար խազինէյի խասսայի Շահանէյէ կէլմէյէրի։

97 Թըշրինի էվվէլ 17

2—3

ԷՎԴԱՖԸ ՀԻՄԱՑԵՈՒՆ

Էվգաղը հիմաեուն խազինէսինտե մանիլիաթ տարէսինտե, պէհէր կիւն միւզայիտէլէրի իճրա օլունմագտա օլան աթի իւզրէր մանիլիաթըն մուայէէն օլան տէօրթ հաֆթա միւտտէթ իլանընտան, իքինճի հաֆթասը օլան, իչպուս տօգսան եէտի սէնէսի թրրինի էվվէլին եիկիրմինճի սալը կիւնինտէն իթիպարէն, պիր հաֆթա զարֆընտա թէքբար միւզայիտէլէրի իճրա գըլընճաճաղընտան, թալիպ օլանլարը էյեմամը մէղքիւրտե մանիլիաթ տայրէսինէ կէլիպ, գըյմէթի մուխամմինէսինին էօշրիւնէ միւսավի թէմմին ագճէսինի ճանիպի խազինէեէ թէսլիմ իտիպ, մէզատընտա պուլունմալարը լազըմ կէլէճէկի վէ մուահէլէ վէ բէյ ագճէսինէ մահսուպէն սէրկի վէ սուրէթ գապուլ օլունմահաճաղը իքինճի տէֆա օլարագ իլան վէ իսթար գըլընը (1)։

163 . . 3750, Խասքէօյտէ Քիրէմիտճի Ահմէտ չէլէպի մահէլլէսինտե, Խասքէօյ ճատտէսինտե թէրպիան ալթմըշ զիրա արսատա մէպնի քեարկիր պիր պապ էճվաճը տիւքքեանընընը բուպ հիսսէսի։

161 . . 6250, Խասքէօյտէ Քիրէմիտճի Ահմէտ չէլէպի մահէլլէսինտե, Խասքէօյ ճատտէսինտե թէրպիան սէքսէն զիրա արսատա մէպնի, շէհրի իքի եիւզ էլլի ղուրուշ քիրալը քեարկիր պիր պապ մալիֆաթուրաճը տիւքքեանընը բուպ հիսսէսի։

9 իլէ 18 . . 50,000, Ղալաթատա քէմանքէշ Մուսթաֆա բաշա մահէլլէսինտե, Գարա օղլան վէ Շէֆթալի սօգաղլարընտա թէրպիան իքի եիւզ ալթմըշ զիրա արսատա մէպնի եիկիրմի օտա վէ իքի սուֆա վէ պիրի մահ վէ սարընճճ վէ շէհրի պին սէքիզ եիւզ ղուրուշ քիրալը քեարկիր իքի պապ մէնզիլ իւէ պիր մաղազանը բուպ հիսսէլէրի։

11 . . 40,666, Այնալը չէշմէտե Ասմալը մէճճիտ մահէլլէսինտե, թէփեպաշը սօգաղընտա թէրպիան եիւզ եիկիրմի իքի զիրա օն սէքիզ բարմագ. արսատա մէպնի, պիր գուեեու, պիր սարնիճի միւշթէմիլ, շէհրի իքի եիւզ էլի ղուրուշ քիրալը արսա վէ տէրունինտէ իքի պապ գուշճու վէ ճամճը տիւքքեանլարը վէ արսասընտա պարագանընը սիւլիսան հիսսէլէրի։

26 . . 2500, Գարա կէօմրիւք գուրպինտե, Քէչէճի բիրի մահէլլէսինտե, Սուֆալը չէշմէ ճատտէսինտե թէրպիան եիւզ սէքսէն զիրա արսատա տէօրթ օտա վէ պիր սուֆա վէ իքի գուեեու վէ իքի պին պէշ եիւզ զիրա պաղչէ վէ պիր ա. խըր վէ եիւզ զիրա սունտուրմա ախըր մահալի վէ պիր հավուզը միւշթէմիլ, պիր պապ մէնզիլին սէքիզ հիսսէ իթիպարիյէ պիր հիսսէսի։

18 . . 8000 : . 3000, Զագմագճըլարտա Տայէ խաթուն մահէլլէսինտե, Վալիտե խանը տէրունինտե թէրպիան գըրդ իւշ զիրա արսատա մէպնի, թահթընտա մահզէն, շէհրի եիւզ ղուրուշ քիրալը պիր պապ քեարկիր օտա կէտիկի իլէ բիշկեահընտա գահվէ օճաղը վէ բէքէնին նըրբի հիսսէսի։

3 . . 7000, Տիվան եօլունտա Ալթիզ Ալի բաշա մահէլլէսինտե, Բէրթէվ բաշա սօգաղընտա, թէրպիան սէքիզ զիրա պիր գըթա մէնզիլ արսասընընը պիւթիւնիւ։

4 վէ 6 վէ 8 . . 18000, Դաբանը տագիզ գուրպինտե Խարաճճը Գարա Մէհէմմէտ պէյ մահէլլէսինտե, Հիսար ալթը սօգաղընտա թէրպիան էլի զիրա արսատա մէպնի, փէվգինտե իքի օտա վէ իքի եիւզ եիկիրմի ղուրուշ քիրալը քեարկիր պիր պապ մէնզիլ իւէ պիր գըթա մէնզիլ արսասընընը պիւթիւնիւ։

9 իլէ 18 . . 50,000, Ղալաթատա քէմանքէշ Մուսթաֆա բաշա մահէլլէսինտե, Գարա օղլան վէ Շէֆթալի սօգաղլարընտա թէրպիան իքի եիւզ ալթմըշ զիրա արսատա մէպնի եիկիրմի օտա վէ իքի սուֆա վէ պիրի մահ վէ սարընճճ վէ շէհրի պին սէքիզ եիւզ ղուրուշ քիրալը քեարկիր իքի պապ մէնզիլ իւէ պիր մաղազանը բուպ հիսսէլէրի։

11 . . 40,666, Այնալը չէշմէտե Ասմալը մէճճիտ մահէլլէսինտե, թէփեպաշը սօգաղընտա թէրպիան եիւզ եիկիրմի իքի զիրա օն սէքիզ բարմագ. արսատա մէպնի, պիր գուեեու, պիր սարնիճի միւշթէմիլ, շէհրի իքի եիւզ էլի ղուրուշ քիրալը արսա վէ տէրունինտէ իքի պապ գուշճու վէ ճամճը տիւքքեանլարը վէ արսասընտա պարագանընը սիւլիսան հիսսէլէրի։

26 . . 2500, Գարա կէօմրիւք գուրպինտե, Քէչէճի բիրի մահէլլէսինտե, Սուֆալը չէշմէ ճատտէսինտե թէրպիան եիւզ սէքսէն զիրա արսատա տէօրթ օտա վէ պիր սուֆա վէ իքի գուեեու վէ իքի պին պէշ եիւզ զիրա պաղչէ վէ պիր ա. խըր վէ եիւզ զիրա սունտուրմա ախըր մահալի վէ պիր հավուզը միւշթէմիլ, պիր պապ մէնզիլին սէքիզ հիսսէ իթիպարիյէ պիր հիսսէսի։

18 . . 8000 : . 3000, Զագմագճըլարտա Տայէ խաթուն մահէլլէսինտե, Վալիտե խանը տէրունինտե թէրպիան գըրդ իւշ զիրա արսատա մէպնի, թահթընտա մահզէն, շէհրի եիւզ ղուրուշ քիրալը պիր պապ քեարկիր օտա կէտիկի իլէ բիշկեահընտա գահվէ օճաղը վէ բէքէնին նըրբի հիսսէսի։

3 . . 7000, Տիվան եօլունտա Ալթիզ Ալի բաշա մահէլլէսինտե, Բէրթէվ բաշա սօգաղընտա, թէրպիան սէքիզ զիրա պիր գըթա մէնզիլ արսասընընը պիւթիւնիւ։

4 վէ 6 վէ 8 . . 18000, Դաբանը տագիզ գուրպինտե Խարաճճը Գարա Մէհէմմէտ պէյ մահէլլէսինտե, Հիսար ալթը սօգաղընտա թէրպիան էլի զիրա արսատա մէպնի, փէվգինտե իքի օտա վէ իքի եիւզ եիկիրմի ղուրուշ քիրալը քեարկիր պիր պապ մէնզիլ իւէ պիր գըթա մէնզիլ արսասընընը պիւթիւնիւ։

14 . . 3750, Պաղչէ գարուսու գուրպինտե, Զելէպի օղլու Ալէտտին մահէլլէսինտե, Մըսըր չարշըսը տէրունինտե թէրպիան գըրդ զիրա արսատա մէպնի չէհրի եիւզ ղուրուշ քիրալը քեարկիր պիր պապ աթթար տիւքքեանընընը միւքու կէտիկինէն սէքիզ հիսսէտէն պիր հիսսէսի։

82 . . 3000, Տէրիսաատէթտե Մահունճու Գասըմ մահէլլէսինտե, Զուգուր պօսթան սօգաղընտա թէրպիան սէքիզ զիրա պիր գըթա արսասընը պիւթիւնիւ։

17 . . 5000, Էյուպ էնսարը գուրպինտե Գասըմ չավուշ մահէլլէսինտե, Պալըզճը պագդալ ճատտէսինտե տէրունինտե պիր գուեեու վէ պիր պաղչէվան օտասընը միւշթէմիլ, շէհրի եէթմիշ ղուրուշ քիրալը միւհթէմիլ, թէրպիան վէ թախմինէն իւշ պին զիրա պիր գըթա պօսթանընը բուպ հիսսէսի։

38 . . 11000, Սարաճխանէտե Տիւլկէրզատե մահէլլէսինտե, Խաֆաֆխանէ ճատտէսինտե թէրպիան եիկիրմի զիրա արսատա մէպնի, վէ շէհրի եիւզ ղուրուշ քիրալը միւհթէմիլ, ֆէվգինտե քեարկիր օտալը պիր պապ խաֆաֆ տիւքքեանընընը վէ կէտիկինէն սիւթիւնիւ։

54 . . 5000, Սարաճխանէտե Տիւլկէր զատե մահէլլէսինտե Խաֆաֆխանէ ճատտէսինտե թէրպիան եիկիրմի եէտի զիրա արսատա մէպնի վէ ֆէվգինտե քեարկիր օտալը միւշթէմիլ, շէհրի եէթմիշ ղուրուշ քիրալը քեարկիր պիր պապ խաֆաֆ տիւքքեանը կէտիկինէ նըրբի հիսսէսի։

9 . . 5000, Գասըմ բաշատա հաֆի Ահմէտ մահէլլէսինտե, Թէքքէ սօգաղընտա թէրպիան ալթմըշ զիրա արսատա մէպնի իքի օտա վէ պիր գուեեու վէ եիւզ էլի զիրա պաղչէ վէ շէհրի սէքսէն ղուրուշ քիրալը քեարկիր պիր պապ մէնզիլ։

125 . . 7666, Զարշամպա պազարը գուրպինտե, Գօղանը տէտէ մահէլլէսինտե, Զարշամպա բազարը ճատտէսինտե վէ Պէզճիկէզ սօգաղընտա թէրպիան եիւզ օթուզ զիրա արսատա մէպնի պիր օտա վէ պիրի մահ վէ պիր ախըր վէ իւշ եիւզ եէթմիշ զիրա պիլա կէտիք վէ պիլա նիմէրօ հաթապ մահալի վէ ֆէվգինտե սամանըղը միւշթէմիլ ախշապ պիր պապ էթմէքճի ֆուրուսունուն սիւլիս հիսսէլէրի, վէ տիկէր հիսսէտար հիսսէի մահլուլ իլէ պէրապէր ֆիրուխթ իտէ ճէքլէրի։

104 . . 2000, Գանթարճըլարտա Սաբը տէմիր մահէլլէսինտե Դըպլէ չէշմէսի ճատտէսինտե թէրպիան եէթմիշ զիրա արսատա մէպնի չէհրի եիւզ ղուրուշ քիրալը պիր պապ գատապ տիւքքեանը միւք վէ մա բուպ հիսսէսի։

21 . . 25000, Էյուպ էնսարը գուրպինտե, Քիրէմիտճի նամ տիկէր Գըզըլ մէճճիտ մահէլլէսինտե, վարբր իսկէլէսի ճատտէսինտե թէրպիան եիւզ եիկիրմի պէշ զիրա արսատա մէպնի տէօրթ օտա վէ իքի սուֆա վէ պիր գուեեու վէ պէշ զիրա աշըգլըղը միւշթէմիլ, ախշապ պիր պապ մէնզիլ։

3 . . 4000, Էյրի գարու գուրպինտե Ֆէթհի չէլէպի մահէլլէսինտե, Թիւֆէնքճի օսդաղընտա թէրպիան եէթմիշ զիրա արսատա մէպնի իքի օտա վէ պիր սուֆայը միւշթէմիլ պիր պապ ախշապ մէնզիլին պիւթիւնիւ։

15 . . 5000, Ֆընտըգիրտա Մօնլա Զէլէպի մահէլլէսինտե, Մօնլա պայրը գաղընտա, վէ տէրունինտէ պիր գուեեու վէ պիր ոարընճճ վէ պիրի մահ էզիլիլ միւշթէմիլ, թէլպիան իւշ պին սէքսէն զիրա պիր գըթա մէնզիլ արսասը։

26 վէ 28 . . 185000, Ղալաթատա Քէմանքէշ Մըստաֆա բաշա մահէլլէսինտե, Խալիլ բաշա սօգաղընտա մուգատտէմա մաստարիյէ օտասը վէ իթթիֆաքլինտե քեարկիր օյուպ, տէրունինտե պուճճէթի չէրիյէ եաղճը կէտիկի միւթթիֆաքլարը, պիր պապ եաղճը տիւքքեանը միւք վէ պիր պապ պիլա կէտիկ եաղճը տիւքքեանը, վէ պիլա կէտիկ պիր պապ գանվիտիւքքեանը օլուպ, էլեէվմ թէրպիան սէքսէն զիրա արսատա մէպնի, ֆէվգինտե իքի օտա վէ պիր սուֆա վէ չէհրի պին եէտի եիւզ ղուրուշ քիրալը քեարկիր պիր պապ աշճը տիւքքեանը վէ ֆէվգինտե լօգանթանընն միւքէ թախսիս օլունան բուպ հիսսէտէն մաատա իւշ բուպ հիսսէսի։

13 . . 4000, Պէյ օղլուտա Շէյխ իսհարէմ Հիսսէյին աղա մահէլլէսինտե, Շէյխանէ սօգաղընտա վէ տէրունինտե պիր գուեեու միւշթէմիլ, թէրպիան եիկիրմի իքի զիրա պիր գըթա մէնզիլ արսասը։

3 . . 4000, Թօփխանէտե Գարապաշ մահէլլէսինտե Գուլթուճու օսդաղընտա թէրպիան օթուզ պէշ զիրա արսատա մէպնի իքի օտա վէ պիր սուֆա վէ պիր գուեեու վէ շէհրի եիկիրմի ղուրուշ քիրալը ախշապ պիր պապ մէնզիլ։

45 . . 70000, Էյուպ էնսարը գուրպինտե Ճամիի քէպիր մահէլլէսինտե, Ճամիի քէպիր ճատտէսինտե թէրպիան եիկիրմի զիրա արսատա մէպնի իքի օտա գուեեու վէ պէշ զիրա պահճէի միւշթէմիլ, մէստուռա պիր պապ ֆուրուն կէտիկինէ եիւզ եիկիրմի սէհիմանէն պէշ սէհիմանէ միւքիւնին գըրդ ագճէսի։

4 . . 5000, Գասըմ բաշատա թահթաքատը Մէհէմմէտ էֆէնտի մահէլլէսինտե թէրպիան եէթմիշ զիրա արսատա մէպնի իւշ օտա վէ պիր սուֆա վէ պիր գուեեու վէ օն պէշ զիրա աշըգլըղը միւշթէմիլ ախշապ պիր պապ մէնզիլ։

ԱԼԷՔ ՎԷ ՍԱՀԻՀ ԷՍԿԻ ԳՕՆԵԱԳՏԱՆ
ԶԷՇՆԻԵԱՊ ՕԼՄԱԳ ԻՍԹԷՐՄԻՍԻՆԻԶ

Շ ՊԱՀԻԼ Է ԳՕՄԲԱՆԵԻ

ՏԸ

ԳՕՆԵԱԳ

ՆԱՄ ՄԷՇՀՈՒՐ ՖԱՊՐԻԿԱՆԸՆ ԻՄԱԼ ԻԹՏԻԿԻ ԳՕՆԵԱԳՏԱՆ
ՏԱՑԻՄԱ ՍՍԹԸՆ ԱԼԸՆԸԶ

Պուլունուր շարապ վէ միւսքիրաթ սաթան պայլըճա թիւճճար մաղազալարընտա, պիւֆիւք պագգալարտա, կազինօլարտա, օթէլլէրտէ վէ սայիրէտէ.

Մէմուլէթէ մահրուսէտէ էլէթլէ եէկէնէլէրէ

ԶԷՐՎԱԹԻ ՎԷ ՖԱԶԷՍ. ՊԻՐՍԱՏԷՐԼԷՐ

Գալաթատա, Ատա խանընտա

ՍԱՐՐԱՖԻՑԷ

ԷՎՐՕՊԱ ՖՕՐՍԱԼԱՐԸ

Բարիս, 29 հոկտ.

Ֆրանսըզ ֆոնտսու 3%	84-40
» » 5%	116-45
Էսկամը Ուսմանիէ այրլտը	14-55
» » գարանտը	14-65
1865 Իսթիգրազը	87-
1869 »	-
1873 »	77-
Բուսմէլի չըմէնտը. Թահվիլա.	47-50
Օսմանլը Պանդասը	700-
Դրէսդ Լիսնէ	838-
Ռուս ֆոնտսու 5% (1877	92-5/8
Ռուսիանըն Շարք Իսթիգրազը	61-7/8
Իթալիա ֆոնտսու	88-30
Մըսըր Իսթիգ. պիրլէշմիշ	373-75
Իսբանեա խարիճի Իսթիգրազը	26-3/8
Դամպիօ Լօնտրա իւզերինէ	25-22

Բարիս, (Պուլվար) 29 հոկտ.

Ֆրանսըզ ֆոնտսու 5%	116-55
Էսկամը Ուսմանիէ	14-75

Լօնտրա 29 հոկտ.

Ինկլիզ գօնսօլիտի	99-3/16
Էսկամը Ուսմանիէ այրլտը	14-1/2
» » գարանտը	14-5/8
1865 Իսթիգրազը	17-1/4
1869 »	16-1/8
1871 »	72-
1872 (Պոնտիւ Թրէզօր)	28-
1873 »	15-5/8
Տէվլէթի Ալիէնին 1877 իսթիգ.	
բազը	86-1/2
Օսմանլը Պանդասը	18-
Ռուսիա Իսթիգրազը 1873	90-1/8
Մըսըր Իսթիգրազը պիրլէշմիշ	74-3/8
» Իմթիեազը (չըմէնտ.)	94-1/8
Տարբա սանիէ	71-
Մըսըրըն Բօչիտ Իսթիգրազը	94-1/4
1877 Մաճարիսթան էսկամը	102-1/4
Դամպիօ Բարիզ	-

Վիէննա, 29 հոկտ.

Լօնտրա իւզերինէ գամպիա	118-60
Բուսմէլի ռէմիր եօլ Թահվիլաթը	22-20

ԳԱԼԱԹԱ ՖՕՐՍԱԼԸ

Էսկ. Ուսմ. հոկտ. 19 ազլմ. գր.	15-27
» » հոկտ. 20 սպկ. ալ.	15-27
» » Լեն եիւքսէք	15-28
» » Լեն աշաղը	15-26
» » Սաաթ 5 տէ	15-26
1863 Իսթիգ. (Մուքօն) 6% ֆ.	90-
1865 » » 6% ֆ.	80-
1869 » (Բինար) 6% ֆ.	77-1/2
1872 » (Պոնտիւ Թրէզօր	26-
1873 » (Բինար) 6% ֆ.	76-
Բուսմէլի չըմէնտրքէր	45-1/2
Բաքօր ղուրուշ	-
Հէվալէսիզ »	37-1/2
Ամգէ ֆայիզի »	8-

ԱԳՕՏՕՆԼԱՐ ՖԻԾԱԹԸ

Դրէսի ժէնէրալ 6%	6-25
Սօսիէթէ ժէն 6%	5- 5
Իսթանպօլ Պանդասը	11-28
Սօսիէթէ Օթօման	4- 6
Թրամվայ 5%	3-87 1/2
Լավրիօմ (Ամատէն)	155-

ԱԳՋԷԼԷՐԻՆ ԲԻԱՋԱՍԸ

Օսմանլը լիրասը 100 դրչուան	Ղ. Փ.
Ինկլիզ լիրասը	109-15
Ֆրանսըզ ալթունու	87- 8
Բօյ	89-22
Դրիսից ալթունու	51- 5
Պէեազ մէճիտիյէ	197-17
Մէթալիք	203-1/4
Պէզիք	207-1/4
Ալթըլըգ	124-3/4
Պագըր	650-
Գարպօն գայիմէսի գարիք	860-

ԳԱՑՄԷՆԻՆ ԲԻԱՋԱՍԸ

Լեն եիւքսէք	935-
Լեն աշաղը	935-
Սաաթ 5 տէ	935-

ՍԱՀԻՊ ՂԱԶԷԹԱ ԿԱՐԱՊԵՏ Ց. ՓԱՆՈՍԵԱՆ